

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din, Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Belgijska podnebna raziskovalca sta pristala z balonom v Prekmurju

V soboto zjutraj kmalu po 6. uri sta se v Havenni v Belgiji dvignila

z balonom v zrak belgijski znanstvenik profesor Cosyns in njegov spremljevalec van der Elst.

Pred odletom v stratosfero sta se poslovila od novinarjev in jim izjavila, da sta trdno prepričana v uspeh svojega podjetja. V gondoli, ki je zgrajena iz aluminija, sta imela najboljše aparate za znanstveno preiskavo pojavov visoko v stratosferi, kjer že ni več pravega zraka. Balon je obsegal 14.000 kubičnih metrov plina in je bil urejen tako, da se je mogel dvigati s čim večjo hitrostjo. V gondoli sta imela tudi mnogo najboljših padal. Dve padali bi v primeru potrebe uporabila sama, ostala padala pa so bila določena za spuščanje merilnih aparatov. V gondoli sta imela tudi osem oknic za opazovanja. Kisika sta imela s seboj za tridnevno bivanje v gondoli.

Več tisočglava množica, ki je prisostvovala odletu, ju je viharno pozdravljala. Kmalu se je gondola izgubila v jutrnji megli in izginila izpred oči opazovalcev. Balon je potem taval ves dan visoko v stratosferi. Videla sta od daleč Alpe. Nad Münchnom sta

dosegla 16.000 metrov višine.

Ni jima šlo za to, da bi dosegla bogve kakšno višino. Njun namen je bil le znanstveno raziskavanje različnih, še nepojasnjenih pojavov v tej višini, tako kozmičnih žarkov in ozona.

Ko je nastajala že tema, sta se profesor Cosyns in van der Elst začela spuščati proti zemlji, ne da bi sploh vedela, kje sta. In tako se je zgodilo, da

sta pristala v Ženavlji v Prekmurju.

Ko je bil balon že nizko, so ga opazili tamonjni kmetje. Iz gondole sta znanstvenika takoj, ko sta videla ljudi, spustila vrv. Kmetje, med njimi Aleksander Duš in Ludovik Gomboc, so prijeli za vrvi in jo trdno držali, dokler se ni balon počasi spustil na tla.

Oba raziskovalca sta bila silno zmučena, vendar nepoškodovana. Z ljudmi sta se še kar sporazumela za silo, da si govorita le francoski in van der Elst še nemški. Počitka potrebna podnebna raziskovalca so vaščani odvedli nato

k šolskemu upravitelju Škergetu, ki ju je gostoljubno sprejel,

pogostil in jima dal prenočišče na razpolago.

Drugega dne, v nedeljo, se je vest, da je profesor Cosyns s spremljevalcem pristal v majhni vasi Ženavlji, po telefonu raznesla po vsem svetu. Vse nedeljsko dopoldne

sta imela mnogo posla s telefonom,

ki je tamkaj v bližnji vasi Gornjih Petrovcih. Klicali so ju iz Londona, Bruslja, Pariza in od Irugod.

Balon in gondolo sta dala spraviti v Mursko Soboto, odkoder ju bodo poslali v Belgijo. Seveda so se že kmalu pojavili v Prekmurju številni zastopniki domačega in tujega tiska, ki so raziskovalca izpraševali o uspehih poleta. Izjavila sta, da sta zadovoljna s poletom, vendar nekaj določnega še nista mogla povedati, ker si še nista ogledala merilnih aparatov, ki sta jih imela s seboj, da so zaznamenovali podnebne pojave.

Aparati so svojo nalogo prav dobro vršili

in se niso nič pokvarili. Naglašala sta tudi, da je bil gori v višini silen mrz.

Stratosferna letalca sta imela tudi še v ponedeljek vse polno obiskovalcev. Popoldne se je pripeljal k njima z avtom iz Ljubljane belgijski konzul g. dr. Dular. Iz Petrovcov sta se potem v spremstvu dr. Dularja odpeljala

z avtom v Ljubljano,

kjer je na njun sprejem čakala pred ljubljanskem magistratom množica ljudi. Prispeti bi morala v Ljubljano okoli 22. ure, a ker se je avto pokvaril, sta se pripeljala v Ljubljano šele ob 1. zjutraj, ko se je bila množica že davno prej razšla v domnevi, da ju sploh ne bo. Avto ju je pripeljal pred Union, ker so bili zanju pripravljene prostori. Tam so ju že čakali belgijski novinarji, ki so pripotovali nalašč zaradi njih v Ljubljano.

V torek sta storila vse potrebne korake za prevoz balona in gondole nazaj v Belgijo. Seveda jima v Ljubljani ni manjkalo obiskovalcev, zlasti zastopnikov tiska. Profesor Cosyns se je v razgovoru z docentom dr. inž. Klincem zanimal tudi za naše podzemne jame, ker je prav tako navdušen raziskovalec podzemlja kakor nadzemlja.

Delo za izboljšanje konjereje

Dne 15. t. m. dopoldne je v okviru kmečkega praznika na Krškem polju izvršilo Konjerejsko društvo za dravsko banovino premiranje plemenskih konj za sreza Brežice in Krško. Premiranja se vršijo že dolgo vrsto let in so nekaka, sicer premalo organizirana plemenska odbira. Stremijo za tem, da javno odlikujejo najboljše živali in tako privedejo konjerejca do tega, da nagrajeno žival po možnosti obdrži za pleme. Mnogo pa pripomorejo premiranja tudi k zasledovanju plemenskega smotra v dotičnem okolišju, kakor so ga določili odločilni činitelji.

Konjerejsko društvo za dravsko banovino je to delo prevzelo od nekdanje Štajerske konjerejske družbe in konjerejskega odseka Kmetijske družbe v Ljubljani. Te organizaciji sta bili prej polslužbeni na podlagi pogodb, ki sta ju sklenili z avstrijskim kmetijskim ministrom. Danes dela

profesor Cosyns se je naposled odločil še za govor v radiu.

Točno ob 12:15 je direktor pošte g. dr. Tavzes v radijski oddajni postaji pozdravil oba gosta, zatem pa je podal kratko poročilo o svojem poletu profesor Cosyns v obliki razgovora z gospodom dr. Tavzesom. V razgovoru je zlasti naglasil, da ima o naši domovini najlepše vtiske. Ljudje so dobri in prijazni in kraji lepi. Radijsko oddajo, ki so jo gotovo stotisoči po svetu poslušali z napetim zanimanjem, so prenašale tudi zagrebška in beograjska in vse avstrijske, del češkoslovaških in vse belgijske radijske postaje, preko Bruslja pa tudi nekatere francoske. Francoski konzul gosp. Remerand je osebno prišel v postajo, da je pozdravil belgijskega znanstvenika.

Popoldne sta belgijska gosta v spremstvu konzula dr. Dularja napravila izlet proti Kamniku, kjer sta se iskreno navdušila za naše lepe kraje. Vrnila sta se proti večeru v Ljubljano, kjer je bila za 20:30 napovedan

pred mestno hišo slavnosten sprejem.

Kakor prejšnji večer, se je tudi zdaj zbrala na Mestnem trgu velika množica ljudi, ki je navdušeno pozdravljala draga gosta. Po pozdravnih nagovorih se je profesor Cosyns opravičil, da ne zna našega jezika, in je v francoščini izrekel prav toplo zahvalo za vso prijaznost in pomoč, ki so mu jo nudili naši ljudje v Prekmurju in vsi,

Za zasluge, ki sta si jih pridobila na znanstvenem poprišču s poletom v stratosfero, je

Nj. Vel. kralj odlikoval profesorja Cosynsa z redom sv. Save III. stopnje, van der Elsta pa z redom sv. Save IV. stopnje.

Prav tako je

Nj. Vel. belgijski kralj Leopold odlikoval profesorja Cosynsa in njegovega sodelavca z visokimi odlikovanji.

Včeraj v sredo sta se draga belgijska gosta odpeljala s potniškim letalom v Zagreb,

odkoder bosta nadaljevala pot na Dunaj in dalje v Bruselj, kamor dospeta po vsej priliki danes proti večeru.

ta organizacija sicer brez pogodbe, vendar sporazumno z vsemi javnimi organi, to je z ministrom za kmetijstvo, bansko upravo, upravo žrebčarne, sreskimi kmetijskimi odbori in sreskimi načelstvi.

Sedanje društvo upravlja vse zadeve konjereje, izdaja publikacije in vodi premiranje plemenskih konj. Ta premiranja so se vršila prej po vseh srezih, danes so se, žal, zaradi pomanjkanja sredstev morala omejiti na konjerejsko najvažnejše sreze. Razen v Krškem se bodo letos še vršila v nastopnih krajih: v Ptuj, Ormož, Ljutomer, Beltinci, pri Sv. Lenardu v Slovenskih goricah, na Igu in v Lescah. Ob priliki mladinskega kmečkega praznika v Novem mestu so priredi tam najhna razstava. Denarna sredstva za te prireditve dobiva Konjerejsko društvo od ministrstva za kmetijstvo, banske uprave in sreskih

kmetijskih odborov, tuintam tudi od katere občine, kar pa je zelo redko. Društvo kot tako se pa vzdržuje le od članarine.

V Krško je bilo prignanih 135 živali; od teh je bilo odlikovanih 56, in sicer v I. skupini (kobile z žrebeti) 22, v II. skupini (žrebice, 3 in 4 leta stare; zadnje morajo biti oplemenjene) 19, v III. skupini (žrebice, 2 leti stare) 10 in v IV. skupini (1 leto stare žrebice) 5. Razdelile so se nagrade v skupnem znesku 6500 Din, in to 4000 Din iz državnih in banovinskih sredstev, 1500 Din od sreskega kmetijskega odbora v Brežicah, 1000 Din pa od enakega odbora v Krškem. Kobile z žrebeti so bile v mnogih primerih slabše rejene. Videlo se jim je, da veliko delajo. Žrebice v vseh ostalih skupinah so pa bile pretežno izredno lepe. Dolžnost konjerejev je, da nagrajene živali obdrže za pleme.

Letos je pričelo Konjerejsko društvo plemensko izbiro in sestavljanje rodovniških knjig. To delo se seveda ne bo dalo tako hitro izvesti. Trajalo bo to načrtno delo več let. Komisija določi kobile, ki pridejo v rodovniške knjige, in vsaka taka dobi rodovniški žig. Vsaka oplemenitev kobile in vsako rojstvo žrebeta se vpišeta. Zarod se oceni. Vse to se lahko vrši seveda le s pristankom in najvestnejšim sodelovanjem konjerejca.

Prvo premiranje je bilo letos v Brežicah in se je tam začelo to delo. Bilo je izbranih 12 kobil, ki so sposobne za vpis v rodovniške knjige. Prav razveseljivo je, da so se vsi lastniki teh kobil odločili za sodelovanje. Živali so vse dobile žig. Upamo za trdno, da bo po vsej banovini enako zanimanje.

Dokler ne bomo imeli celotnega dela v plemenski izbiri dovolj zgrajenega, se bodo vodile rodovniške knjige osredotočeno, prepise pa bomo imeli pri vseh pristojnih podružnicah Konjerejskega društva. Smoter pa mora biti, da si bodo podružnice vzgojile sposobne poslovodje, ki bodo ta posel opravljali.

V današnjih časih, ko vse kmetijske pridelke tako s težavo in skoro na pol zastonj prodajamo, vidimo, da dobro in lepo doseže vendar boljše, četudi še zmerom skromno ceno. Posebno pa je to pri konjih. Konjerejci, pomagajte torej vsak po svoji moči, da bo konjereja napredovala. — r.

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe?

Ivan Albrecht:

GOLSKI SVETNIK

Kakor v eno samo bitje vlita sva šla proti asi.

«Kaj sva storila?» mi je zdaj pa zdaj naslonila kodrasto glavico na prsi.

«Moja, moja», sem drhtel v mehko svilo bujnih las, da je kakor v razkošnem prividu porhtevalo njeno vitko telo.

Dolgo sva stala na dvorišču za šolo in šepetala. Zvezde so že bledele, ko se je prestrašila:

«Kaj poreko tvoji?»

«Kdo?»

«Mati.»

Kakor meč me je zarezalo vprašanje, pa sem se všibil:

«Zame živiš samo ti.»

Z dolgim poljubom se mi je zahvalila in šinila v vežo. Kakor prikazen je izginila bela v temo.

Stopil sem na naš vrt in se plazil od drevesa do drevesa. Kolena so se mi šibila in v glavi mi je kljuvalo, ko šine senca predme:

«Pa si boš zgodaj preskrbel ministranta za novo mašo.»

Sikaje se je začarelo. Spoznal sem Andreja. Kakor pes sem se prihulil in zlezal v hišo.

Tedaj se je rezko oglasil petelin.

«Judež!» me je zaskelilo in kakor mrlič sem omahnil na posteljo.

Potek druge stavke v trboveljskih premogovnikih

Kakor smo zadnjič poročali, se je na Veliki Šmarer zjutraj končala tudi druga gladovna stavka v trboveljskih revirjih. Trboveljski rudarji so smatrali sporazum, ki je bil sklenjen v začetku meseca med Trboveljsko premogokopno družbo in delavskimi zastopniki in ki bi naj stopil 15. t. m. v veljavo, za nezadovoljiv in so zato spet posegli po obupnem sredstvu, ki jim je že enkrat prineslo uspeh. Odšli so v rove in ostali v njih brez hrane. Sporočili so družbi, da svoje gladovne stavke ne bodo prekinili, dokler družba ne sprejme njihovih zahtev. Te zahteve pa je vodstvo družbe označilo za nesprijemljive.

Tako je položaj ostal neizpremenjen in skrajno napet do predzadnjega ponedeljka, ko je prišel v Ljubljano minister za gozdove in rudnike g. dr. Ulmanski, ki je bil telefonično obveščen o nastanku druge gladovne stavke. Pod njegovim predsedstvom so se vršila ves predzadnji ponedeljek pri banski upravi pogajanja med zastopniki Trboveljske premogokopne družbe, delavstva in državnih oblastev. Družba je po posredovanju ministra Ulmanskega pristala na nekatere nove olajšave in na odgoditev uveljavljanja nove ureditve meznega razmerja. Obvezala se je med drugim na novo, da za dobo devetih mesecev ne bo odpuščala rudarjev in da bo s sprejemom tudi manj dobičkonosnih naročil poizkušala povečati število delovnih dni, tako da bi rudarji več zaslužili. Ta sporazum naj bi stopil v veljavo 1. septembra. Družba je vse to sporočila rudarjem s posebno okrožnico, obenem pa je tudi rudarsko glavarstvo objavilo razglas, v katerem priporoča rudarjem, naj te predloge sprejmejo in pridejo iz rogov.

Posebno odposlanstvo je javilo v ponedeljek

zvečer te predloge stavkujočim rudarjem. Po daljšem posvetovanju so rudarji zavzeli stališče, da teh predlogov še ne smatrajo za zadostne. Zahtevali so zlasti, naj se podaljša rok, do kdaj naj traja še dosedanje mezdno in sploh uslužbenško razmerje. Pogajanja naj se še nadaljujejo. Do izida teh pogajanj pa ostanejo rudarji v rovih.

Tako se je tudi zgodilo. Minister dr. Ulmanski, ki je ostal predzadnji ponedeljek zvečer še v Ljubljani, je izjavil pripravljenost, da še enkrat posreduje. Nato so se še predzadnji torek ves dan s kratkim opoldanskim odmorom nadaljevala pogajanja pri banski upravi. Na novo odločno posredovanje g. ministra je vodstvo družbe naposled pristalo na to, da se dosedanje razmerje podaljša še do 15. oktobra. Do takrat se bodo morali rudarji izraziti, ali sprejmejo predloge in pogoje, na katere je družba pristala prejšnjega dne in ki jih je sporočila rudarjem v svoji okrožnici.

S tem sporočilom so se rudarski zastopniki z avtomobilom odpeljali v Trbovlje. Glas o njihovem prihodu in novem rudarskem uspehu se je v poznih večernih urah z veliko naglico razširil po revirjih in prispel tudi v rove. Početi se je vršilo v glavnem trboveljskem rovu posvetovanje rudarskih zastopnikov. Izid posvetovanja je bil sklep, da se stavka v sredo na praznik zjutraj konča. Sklep je bil sporočen tudi v vse ostale rove in na praznik v dopoldanskih urah so se rudarji vrnili iz rogov, težko pričakovani od svojcev.

Kakor ves čas med stavko je ostalo delavstvo strogo disciplinirano tudi ob njenem zaključku pri povratku iz rogov. Red in mir se nista kalila v nobenem primeru.

Kmečki praznik pri Krškem

Potek lepe prireditve — Izid konjskih dirk

Dne 15. t. m. je bil na zgodovinskem Krškem polju kmečki praznik v spomin na kmečko Golgoto v dobi tlačanstva, ko je bil pri Krškem del vojske Matije Gubca poražen od plemenitaške

vojske. Zaradi kmečkega praznika sta se Krško in njegova okolica okrasila z zastavami. Dopoldne je bila prirejena razstava konj s premiranjem za sreze Krško, Brežice in Novo mesto. To prire-

4 | Prepad, kamor stopim, mi zeva nasproti. Nikdar nisem mislil, da je življenje lahko tako pošastno in usoda tolikanj brezobzirna, vendar sem sredi najlepših načrtov postal naenkrat dvoživka in se studim sam sebi.

Kar sem mislil o kmetih, je neumnost. Praktični in pametni ljudje so to, ki vedo, kaj hočejo, in imajo dovolj volje in jasnega gledanja za ureditve svojega hotenja, jaz pa sem voščeniak in brezpomembna senca, ki ne zna goli resničnosti gledati v obraz. Za zrelega so me proglasili v šoli, a sem piškav zelenec. Slednji vetrc niha z menoj. Kamor potegne, tja me zanese in me vrtil, kakor mu je drago. Zdaj obljubim slehernemu vse, karkoli želi. In smešno: Ko govorim, niti nimam občutka, da lažem, četudi se nekako medlo zavedam, da le ni res, kar pravim.

Z Elo se spet redno shajava. Vselej grem k njej s trdnim sklepom, da ji povem resnico, češ: živiva še nekaj tednov, nekaj begotnih dni, potlej bo konec! Ali ko jo zagledam in slišim njen topli smeh, se mi zmeša beseda in sploh ne morem govoriti nič razen tega, kar vem, da ona želi. Tako ji dan za dnem iznova pripovedujem laž, ki ji menda tisti trenutek celo sam verjamem. Nazadnje se vdam še vročemu klicu krvi in sem čisto žival. Ona mi jecljaje ponavlja, kako je srečna, in gori v blaženosti, v meni pa se tre kakor da sem na mučilnem kolesju.

Izkušal sem že moliti, toda beseda ni mogla priklicati tiste vere, ki bi bila potrebna. Samo strupeno se je režalo y meni in sem obmolnil

kakor obsojenec pred eksekucijo. Ali naj povem zadnjo željo? Konec bi rad in ničesar drugega.

Slabiči preganjajo v težavah zavest s pijačo. Tudi jaz sem jo že, vendar si nisem s tem niti za las zrahljal zadrge, ki me davi.

Včasih, ko samo noč prisluškuje mojim razbeljenim mislim, me mamljivo zavabi poslednja uteha: tiho bi vrgel to breme raz sebe. Zjutraj naj bi našli na postelji nemo truplo. Zanj se gotovo ne bo nihče tepel. Mati bi se zdrznila, bi morda jokala, vendar bi se pomirila: njen račun z Bogom je poravnani in ji ni bilo treba lagati! Brat bi se lahko oženil, tete in strici bi obdržali svoje groše, Ela pa bi... Kaj? Strah bi je bilo na večer, kadar bi mislila name. Potem bi prišel drugi in bi zabil name spomin.

Tako se mi razpleta slika in roka prime hladno orožje, tedaj pa ledeno vame: «Kaj bo jutri? Da, kaj bo jutri, ta nepremagljiva radovednost, rodi blazen strah. Roka zadrhti in orožje neslišno obleži na blazini. Kaj bo jutri? Zdaj sem tu, se zavedam, mislim, čutim, potem pa naenkrat bolečina in nič več, čisto nič. Življenje pojde svojo pot, dan se bo vrstil za nočjo, ljudje bodo rasli in ginili in rasli, jaz pa: nič! Te misli, tega strašnega občutka nevednosti, ne morem premagati. Konec! Ali kako, le kako? Krsta, tesno odmerjeni prostor v zemlji, joj, ali naj se v teh nekaj pedi prostora stisne moj «jaz»? Kam naj izginem, ko vendar ne morem izginiti?

Tesno bolečino čutim v prsih: zaman! Jaz sem slabič.

ditev je vodil narodni poslanec g. Lovro Petrova r, predsednik Konjerejskega društva za dravsko banovino. Okrog 13. ure je odšel iz Krškega na Krško polje velik sprevod, ki so ga začeli kolesarji. Za njimi se je razvrstila konjenica z zastavami, nato gasilska godba iz Krškega, za njo kmečki fantje in dekleta v narodnih nošah s poljskih orodjem. Drugi del sprevoda so sestavljali okrašeni vozovi s skupinami iz kmečkega življenja, zlasti iz vinogradništva. Po poti je gledalo in pozdravljalo sprevod več tisoč ljudi. Na Krškem polju so se medtem zbrali minister Ivan Pucelj, ban dr. Marušič, senatorja dr. Rajar in dr. Rožič, narodni poslanci Drmelj, Koman, Mravlje in Ivan Dobrovoljec iz Dugega sela, župan dr. Režek iz Novega mesta in mnogi drugi. Čeprav je bilo vreme deževno, se je vendar zbralo več tisoč ljudi.

Politični del praznika je vodil g. Anton Gliha. Ban g. dr. Marušič je poveljeval kmečko misel, minister g. Ivan Pucelj je govoril o pomenu kmečkega praznika za razvoj kmečke zavesti, v imenu Hrvatov je govoril narodni poslanec g. Ivan Dobrovoljec, za njim pa narodni poslanec g. Albin Koman in domači poslanec g. Alojzij Drmelj. Ob koncu zborovanja je godba odigrala državno himno.

Po zborovanju so bile velike konjske in kmečke sportne in kolesarske dirke. Konjskih dirk je bilo šest.

Pri I. dirki za 3 in 4 leta stare konje, daljava 1800 m, je startalo 7 dirkačev in je dobil: I. darilo g. Petan Josip iz Sromelj s 3letnim konjem «Uskokom», ki je prevozil progo 1775 metrov v 4.14 min.; II. darilo g. Banič Anton iz Drame s 3letno kobilo «Zoro», ki je prevozila progo 1875 m v 4.37 min.; III. darilo g. Kerin Franjo od Svetega Križa s 3letno kobilo «Bistro», ki je prevozila progo 1775 m v 4.44 min.

Pri II. dirki za ameriške dirkače domače reje, daljava 2700 m, so startali 3 dirkači in je dobil: I. darilo g. Bon Božo iz Krškega s 5letno kobilo «Dizmo», ki je prevozila progo 3050 m v 5.35 min.; II. darilo g. Petan Josip iz Sromelj s 3letno kobilo «Marico», ki je prevozila progo 2850 metrov v 5.37 min.

Pri III. dirki za konje od 5 let in starejše, daljava 2700 m, je startalo 7 dirkačev in je dobil: I. darilo g. Lipej Ivan z Bizeljskega z 5letno kobilo «Posilno», ki je prevozila progo 2800 m v 5.59 min.; II. darilo g. Kučič Jože iz Krškega s 7letnim konjem «Pubijem», ki je prevozil progo

2700 m v 6.09 min.; III. darilo g. Turk Janez iz Roj s 5letno kobilo «Danico», ki je prevozila progo 2700 m v 6.15 min.

Pri IV. dirki za ameriške dirkače (ljubljan-ska dirka), daljava 2700 m, so startali 4 dirkači in je dobil: I. darilo g. Krušič Ivan iz Ljubljane s 6letnim žrebcom «Egonom», ki je prevozil progo 2925 m v 4.55 min.; II. darilo g. Krušič Ivan iz Ljubljane s 16letnim konjem «Posilnim», ki je prevozil progo 3125 m v 5.04 min. Pri tej točki

je bil diskvalificiran Bon Božo, ker je čez cilj galopiral. Prevozil je progo 2.700 m v 4.49 min.

Pri V. dirki, jahalni dirki, daljava 2700 m brez zaprek in brez izenačenja teže, je startalo 9 dirkačev in je dobil: I. darilo g. Kerin Franjo od Sv. Križa s 6letno kobilo «Lino» v 3.47 min.; II. darilo g. Škof Karol z Bizeljskega z 10letno kobilo «Ledi» v 4.03 min.; III. darilo g. Turk Janez iz Roj s 6letnim konjem «Donijem» v 4.03½ min.

Vendar vem, da se mora nekaj zgoditi z menoj, mora...

Izkušal bom povedati vse natanko, kakor se je zgodilo. Mogoče je to res brez pomena, vendar moram, ker bi sicer zblaznel. Molčanje me teži kakor gora. Včasih mi je, da bi zdiral in na ves glas vpil svoj greh, se razgalil in tožil, obtožil sam sebe in usodo, ki me tako razjarjeno biča. In mi pride večkrat: Roko ogledujem in ne morem verjeti. To ni moja roka, saj sem vendar umrl.

Ne, tako ne pridem dalje! Izkušal bom brez olupšavanja in pretiravanja čisto mirno povedati samo suha dejstva.

Takole mislim:

Ela je bržkone čula govoriti, za kakšen stan sem se odločil. Nekaj večerov zapovrstjo je bila tedaj zamišljena in plaha in mi je vedno ponavljala pred razstankom, da bi me rada vprašala nekaj zelo važnega. Ko sem potlej hotel vedeti, kaj, je vsa zadrhtela, se mi izvila in je skoraj stekla domov. Njeno vedenje me je tedaj še bolj plašilo in begalo. Do brezupnosti razbičan sem ji naposled zagrozil, da je ne pogledam več, ako mi takoj ne pove, kar ima na srcu. Tedaj se me je krčevito oklenila in me vprašala, ali je res, kar šušljajo po Zalesju.

Prvi trenutek me je ostro presunilo, a potlej sem bil na mah miren. Se danes ne razumem tistega ledenega miru, s kakršnim sem ji go-

voril. Do pičice vse sem ji zaupal, kaj sva govorila z materjo in kaj sem obljubil.

Ko sem končal, sem se šele ozrl nanjo. Joj, njene oči! Suhe in brez bleska so me presunile in sem se opotekel kakor v omotici. Čez dolgo in kakor iz groba sem slišal:

«Kajne, z menoj si se hotel posloviti od vsega posvetnega?»

Ko le nisem nič odgovoril, je dostavila preprosto, a s tisto sočno vernostjo, kakršno imajo kmetje:

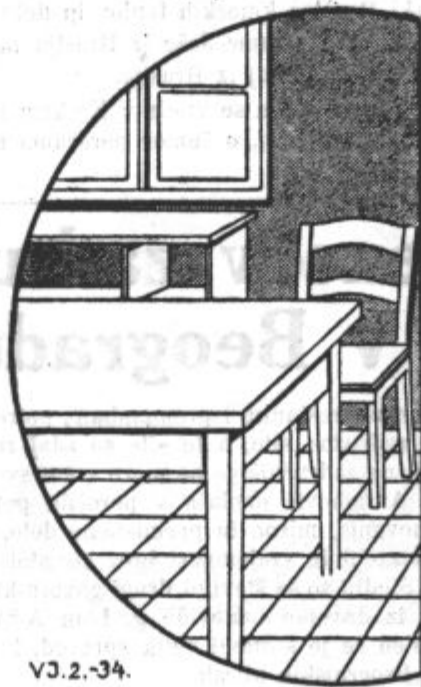
«Bog ti povrni, jaz ti ne morem...»

Tedaj se je šele sprostila njena bolečina v solze. V tem boleznem joču je spet utonil moj mir. Vrgel sem se prednjo in jo prosil odpuščanja. Rotil sem jo, naj mi pomaga, in se zaklinjal, da nisem niti slutil, s kakšnimi vezmi mi je mati utesnila življenje. V vročični grozi sem poljubljaj rob njenega krila in ji nazadnje slovesno obljubil, da hočem s smrtjo presekat ta pošastni voz.

Tedaj začutim na licu njeno dlan, vročo in še rosno od solz. Nenadno sva bila spet sklenjena v objemu. Šepetaje in s hlastno naglico mi je ponavljala, da pojde z menoj. «Če je življenje tako, pojdeva», sva se domenila v grozničavi tresaviči.

Stopil sem domov po samokres. Kakor da grem po knjigo, ki sem jo bil v naglici pozabil, tako sem šel, samo nekako bolj slovesno mi je bilo pri srcu. Sam sebi sem se zdel junaški in na moč važen, središče vsega življenja. Ela me je čakala zunaj na polju.

Vse tako lepo čisto — zares apetitno!

VJ.2.-34.

Mize, stoli, stolice, deske iz gladkega, nepleskanega lesa — kako lepo in hkrati tudi občutljivo za umazanost in madeže!

KAJ STORITI!

Ako se hoče, da bo vse lepo čisto, malo Vima na vlažno krpo, pa malo podrgniti: in vse se zopet svetli!

VIM

ZA ČIŠČENJE BOLJŠIH IN NAVADNIH PREDMETOV

Na vrtu se mi je zazdelo, da čujem korake. Oprezno sem se ozrl na vse strani, vendar nisem opazil nikogar. V mesečini so bile razpredene krivenčaste sence po tleh in le tu in tam je zašelestelo listje. Kakor tat sem se splazil v hišo, pregledal orožje in se prepričal, da je vse v redu. Potlej sem šinil spet venkaj in hitel k Eli. Silovito se mi je mudilo in skoraj dirjal sem. Kakor pa sem bežal, se mi je venomer zdelo, da nekdo teče za menoj, ali ko sem postal, ni bilo več spremljajočega koraka.

«Imaš?» me je sprejela Ela. Nemo sem ji pritrtil in pokazal orožje. Vzela ga je v roko in ga grede radovedno ogledovala v mesečini, ko sva stopala v najino zatišje.

«Poročna noč», je omahnila tamkaj name in me prosila, naj hitim. Iskren poljub, obupno strasten in žgoč, pa je na kratko razdaljo stopila predme, se vzravnala, stisnila ustna in zaprla oči.

«Zdaj!» je brez zvoka ukazalo iz nje. Brez volje sem naperil. Tedaj so se oglašili petelin, «Gotovo je tudi naš vmes in se mi roga s svojim klicem», me je izpreletelo. V brezimnem strahu se mi je stresla roka, pa je odjeknilo v noč. Ela se je nemo zgrudila, jaz pa sem hitro naperil proti sebi. Kakor v zasmeh se je še krepkeje oglašil petelin. Odjeknilo je še drugič in tretjič, pa sem omahnil in v medleči zavesti čutil Eline bližino. Njena roka me je še iskala, se mi zdi, pa sem se izrabil.

Pri VI. dirki, zagrebški jahalni dirki z zaprekami, daljava 2700 m, so startali 4 dirkači in je dobil: I. darilo g. Stajnik Viljem od Jugosokola, Zagreb II, z Sletno Kobilo «Maro» v 4.15 min.; II. darilo g. Wolf Tucko iz Zagreba s 7letno kobilo «Seko» v 4.25 min.; III. darilo gospod Fuchs Marcel iz Zagreba s 5letno kobilo «Dunavko» v 4.45 min.

Konjskih dirk se je udeležil tudi zastopnik centrale jugoslovenskih dirkalnih društev gospod König Franc iz Celja.

Po končanih konjskih dirkah so se vršile kolesarske dirke in je dobil pri športni kolesarski dirki I. darilo g. Medvešek Franc z Blance in II. darilo Rihar Janko iz Krškega. Pri kolesarski dirki Društva kmečkih fantov in deklet je dobil I. darilo g. Gramc Jože iz Hrastja in II. darilo g. Pfeifer Alojzij iz Hrastja.

Dopoldne sta se vršila v Krškem razstava in premiranje konj, o čemer poročamo na drugem mestu.

Do 5000 udeležencev zadružniškega shoda v Beogradu

V nedeljo se je v Beogradu vršil zbor odposlancev zadrug za kmetijska posojila. Zaradi velikega števila udeležencev, ki jih cenijo do 5000, se je moralo zborovanje opraviti na prostoru SK «Jugoslavije».

Shod je otvoril senator g. Milutin Dragović, predsednik Državne zveze zadrug za kmetijska posojila, in med drugim izvajal, da je naše zadružništvo brez plemenskega, pokrajinskega, verskega in strankarskega pobarvanja. Zadružništvo druži v sebi vse kraje naše kraljevine in vse dele našega naroda, katerega zastopniki so se zbrali na shodu. Zadružništvo za kmetijska posojila deluje na tem, da se našemu kmetu nudijo v razmerah, ko mu je to potrebno, ugodna posojila za čim boljše obdelovanje zemlje. Poleg dajanja posojil naše zadružništvo tudi uči varčevati zadružnike in tudi kmetovalce, ki se še niso pridružili zadružni misli.

Po Dragovićevem govoru je bila prečitana vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju, nato pa se je izvršila posvetitev zvezne zastave. Zatem je nastopil stari srbski zadružni borec gospod Mihajlo A v r a m o v i č in izrekel pozdrave. Njegovo obsežno poročilo pa je prečital g. Dragomir Mihajlovič.

V poročilu obravnava g. Avramović vprašanje, ali zadružništvo, kakršno je danes, ustreza življenjskim potrebam današnjega kmetijstva. Pred tem glavnim vprašanjem da padejo vsa drobna vprašanja, ki se tičejo oblik. Jasno je, da današnje zadružništvo ne zadostuje potrebam kmetijstva. Današnje kmetijstvo, ki je izpostav-

ljeno neprestanim izpremembam, potrebuje močne zadružne sile, a te sile so zdaj razcepljene. Takšno zadružništvo ne more vršiti svoje naloge. G. Avramović naglašava v poročilu potrebo presnovanja, mirno in premišljeno delo, red v organizaciji in vzajemnost brez koristolovstva.

Sledili so še številni drugi govorniki, med njimi iz dravske banovine g. Ivan A ž m a n. Naposled se je sestavil velik sprevod, ki je krenil po beograjskih ulicah.

V naši državi 41.355 letnih žrtev jetike

V zvezi z ustanovitvijo odseka za jetiko v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje je minister g. dr. Fran Novak dal listom tole izjavo:

Dosedanje delo v borbi proti jetiki v naši državi ni čisto ustrezno. Podatki, ki jih imamo, dokazujejo, da je jetika veliko ljudsko zlo in socialna bolezen v pravem smislu besede. Zato so potrebni najresnejši in najraznovrstnejši ukrepi za njeno načrtno zatiranje. Rešitev tako velikega vprašanja pa zahteva obstoj organa ali strokovno osebo, ki mora poznati vsa pota, po katerih se širi jetika ne le kot medicinski, marveč tudi kot socialni pojav.

Po primeru drugih držav smo ustanovili v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje odsek za jetiko. Za šefa sem imenoval dr. Ivana Matka, docenta na zdravniški fakulteti v Pragi in šefa oddelka v mariborski bolnišnici. Znan je

ko strokovnjak za praktično pobijanje te bolezni. G. dr. Matko je že prevzel svojo dolžnost.

Zelim pa po možnosti uresničiti tudi druge predloge iz resolucije prvega jugoslovenskega kongresa proti jetiki. Prepričan sem, da bodo počasi ti napor obrodili dobre sadove in da bodo izpolnili naša pričakovanja.

Vse prosvetljene države so že začele odločno zatiranje te bolezni, saj jetika v vseh državah zahteva velike žrtve. V Franciji je umrlo leta 1929. 66.843 oseb za jetiko pri 40 milijonih prebivalcev. V Italiji, kjer je nad 40 milijonov prebivalcev, je istega leta umrlo 59.27 oseb. V Veliki Britaniji brez Škotske in Irske znaša to število 38.173. V naši državi z 14 milijoni brez zadostno urejenega pobijanja jetike, pa kažejo podatki za to leto 41.335 žrtev. Za oskrbo in za zdravljenje tega velikega števila jetičnih žrtev pa imamo komaj nekaj nad 40 zdravilišč in 2000 po-

Moj Bog, kako je bilo potem, tega ne morem povedati. Zdaj še ne. Mesec dni sem v semenišču in se mi zdi večnost. Materino željo sem izpolnil, ali kakšno bo moje življenje... Zakaj se me ni takrat usmilila smrt! Uklet sem s svojim bremenom, mrtvec med živimi in sam brez pravice do življenja...

Dasi sem bil truden, bi bil vendar še rad prebiral Boštjanove zapiske. Čemu je neki tako nenadno prekinil?

Skoraj smešno se mi je zdelo, kako si je mogel ta človek iz malenkostnega mladostnega doživljanja skovati celo dramo. Nekaj časa sem še brskal po orumenelih listih. Morda se danes Boštjan vsemu te.nu smeje?

Zarja se je dramila, ko sem končno zatislil oči. Kakor v snu sem še čul zvoniti jutrnico, prebudil pa sem se šele proti poldnevu, ko so me prav na posteljo sčegotali slepeči solnčni prameni.

IV.

Gospod Boštjan je bil bled in kakor splašen, ko je stopil k meni.

«Si imel mirno noč?» je hotel vedeti po običajnem pozdravu.

Jel sem hvaliti lego župnišča, prijetni razgled in toplino življenja v takšnem zatišju. Gospod Boštjan me je nezaupno pogledaval in se tu in tam pogladil po temenu. Začela sva kramljati o

brezpomembnih vsakdanjostih. Niti črnil ni o zapiskih, ki mi jih je bil sinoči izročil, samo med pogovorom se je večkrat nenadoma zamislil in obmolnil. Po kosilu sva posedela v lopi na vrtu. Silno soparno je bilo in celo v sencih sem bil ves poten in vel. Tako nekam polno in moreče je bilo ozračje, ko se naenkrat začne oblačiti. Nekajkrat zapovrstjo potegne močan veter in iz dalje se oglasi grom. Veter narašča, je ostrejši in ostrejši in vse bolj hladno. Drevje se mu ječe priklanja in trhle veje zapored hrošče na tla.

«Vihar», se spomni Boštjan in se prekriža. Tu in tam preseka blisk svinčenosive oblake. Vročina naglo ponehuje, vihar besni, bliski švigajo vse pogosteje in v hrušču začne klestiti ledeno zrinje po drevju. Boštjan strmi. Bledo-modrikaste ustnice se gibljejo in roke počivajo prokrižane v naročju.

«To je razgovor vesoljstva», se nenadno nagne k meni in se s srepim pogledom zabode vame. «Daleč kje se je oglašil svet in naš planet mu odgovarja.»

Komaj razberem njegove besede, tako divja huda ura. V grom se zdajci zameša še otožno ječanje zvonov.

Po vrtu je kmalu vse belo od toče. Po zraku pleše odbito listje, po tleh je polno nezrelega sadja. Vrtnice za lopo so oskubene in tuje na pokopališču kakor v strahu nihajo in se pripogibljejo.

«Ta veličastna godba», se tresne Boštjanov glava, «mi je najljubša. Toča — razigran poljub nature,

Mr. ph. Anton Ustar
lekarnar v Ljubljani
naznanja, da je

PRESELIL
SVOJO LEKARNO
«PRI SV. PETRU»

V POSLOPJE TVRDKÉ BAT'A V ŠELENBURGOVI UL. 7. NASPROTI GLAVNI POŠTI.

Popoldne je zbor v dvorani Delavske zbornice nadaljeval delo. Na dnevnem redu so bila važna poročila, nanašajoča se na poglede zveze na današnje gospodarsko stanje, na razna kmetijska vprašanja, na vlogo šole v kmetijstvu in zadružništvu in na zadružništvo kot gospodarski in družabni činitelj.

Lepo uspel zbor je pokazal, da v naši državi zadružna misel močno napreduje in da se postavlja na vedno trdnije osnove.

ki ne pomišlja dosti, če danes ugonobi, kar je včeraj ustvarila! Za eno pokončano žitje prikljče jutri tisočero novih v življenje. To je Bog!»

Med plamtečim modrovanjem se včasih zagleda Boštjan na vrt.

«Veš, to je zveza z neznanim», se naposled popolnoma umiri in obmolne.

Tako sva sedela, dokler se ni poleglo neurje. Ko se je spet zjasnilo nebo, se je Boštjan stresel in me gledal kakor bi se prebudil iz globokega spanja.

«Če hočeš, pogledjva malo naokrog,» se mi je ponudil, «zrak bo zdaj čist in vročine ni.»

«Zelo mi ustrežeš, sem glasno pregnal misli, ki so venomer iskale ključ do njegove zagonetne notranjosti.

Stopila sva po vasi. Kmetje so naju spoštljivo pozdravljali. Dasi jim je toča na pridelkih napravila precej škodo, se mi je le zdelo, da župnikova navzočnost vpliva na farane blagodejno in pomirjevalno. Tu in tam naju je kdo ustavil in brž potožil, kako je hudo, Boštjan pa je slehernemu privoščil prijazno besedo. S čudovito mirnostjo je tolažil ljudi, ki so se mu zahvaljevali in ga povsod vabili v hišo. Otrokom je delil razne nabožne podobice, tu in tam pa je stisnil komu tudi novec v roko. Obljubil je občanom, da zaprosi pri oblastvih pomoči zanje ter naročal, naj pridejo možje zvečer k njemu na pomenek.

(Dalje prihodnjic.)

stelj v raznih zdraviliščih in bolnišnicah. Anglija z najmanjšim številom žrtev te bolezni je imela že leta 1929. 635 zdravilišč in 22.127 postelj v bolnišnicah. Češkoslovaška z malone enakim številom prebivalstva kakor naša država je imela tisto leto 27.938 žrtev jetike in 230 zdravilišč ter 8000 postelj v bolnišnicah in zatečiščih. Dejstvo, da so še druge države, kjer jetika še huje mori ljudi, nas ne sme ovirati pri delu.

Pri nas umre po doslej znanih podatkih dnevno 100 do 110 oseb za jetiko. V samem Beogradu dve do tri osebe. Osrednji urad za zavarovanje delavcev porabi letno za zdravljenje jetičnih delavcev in njihovih rodbin okrog 60 milijonov dinarjev. Kakor drugod bomo tudi mi potrebovali za naš boj dalje časa in bo treba naš načrt razdeliti na več let v skladu z razpoložljivimi sredstvi. Razen tega mora zasebna pobuda ostati še naprej važen činitelj na tem področju dela. Njeno sodelovanje bo olajšalo na eni strani pravilno izvrševanje zakonskih ukrepov, na drugi strani pa bo pomnožilo sadove tega dela.

Politični pregled

V nedeljo je bil v Nemčiji plebiscit, pri katerem se je moralo nemško prebivalstvo izreči, ali odobrava poverjenje poslov državnega predsednika kancelarju Hitlerju ali ne. Izid je bil tak, da

je dobil Hitler devet desetih oddanih glasov.

Zanj je glasovalo 38 milijonov, proti njemu pa le štirje milijoni volilcev. Vseh volilnih upravičencev je v Nemčiji okroglo 45 milijonov. Nemško časopisje naglašja, da je ta plebiscit dokazal popolno edinstvo nemškega naroda, medtem ko nekateri tuji listi poudarjajo, da tudi ni podcenjevati pomembnosti onih dobrih štirih milijonov volilcev, ki so pogumno glasovali proti Hitlerju.

Italija je uradno sporočila avstrijski vladi, da pristaja na povečanje avstrijske vojske zaradi ohranitve neodvisnosti avstrijske republike.

O tem sta govorila italijanski vladni predsednik Mussolini in avstrijski zvezni podkancelar knez Starhemberg na zadnjem sestanku v Rimu. Podobno kakor italijanska sta tudi francoska in angleška vlada obvestili avstrijsko vlado.

Havasov poročevalec v Rimu opozarja, da je podkancelar Starhemberg, ko je bil v Italiji,

Že njegov vonj razodeva njegovo vrednost

Za pranje vedno

GAZELA
terpentinovo milo

dolgo časa razpravljaj z avstrijskim konzulom v Trstu. To dejstvo je zanimivo, ker je postal Trst po dogovoru, podpisanem v Rimu marca letos med Italijo in Avstrijo, uradni avstrijski izhod na morje. V Trstu je bilo tudi glavno središče narodnosocialističnega dela proti avstrijski vladi. Zato so ta odsek narodnih socialistov italijanska oblastva razpustila in aretirala večje število avstrijskih in nemških državljanov, pri katerih so našla bombe, revolverje in razstrelivo. Havasov poročevalec pristavlja, da bosta Mussolini in avstrijski zvezni kancelar Schuschnigg na svojem sestanku sklenila vrsto novih ukrepov v korist Avstrije. Tem ukrepom se bosta morda pridružili tudi Francija in Velika Britanija.

V torek se je vršil v Firenci mednarodni sestanek avstrijskega zveznega kancelarja Schuschnigga in italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija.

Po pariškem «Matinu» je bil glavni predmet razgovorov

stalna vojaška zveza med Italijo in Avstrijo.

Italija naj bi s tem dobila pravico, da vkoraka v Avstrijo, kadar bi se ji videlo to potrebno.

Po vesteh ameriškega lista «Newyork Herald» ki kaže,

da bo v kratkem med Rusijo in Francijo podpisan vojaškoobrambni dogovor

z naslovom dogovor o medsebojni pomoči. Dogovor bosta podpisala v Ženevi septembra ruski komisar za zunanje zadeve Maksim Litvinov in francoski zunanji minister Louis Barthou. Pred podpisom tega obrambnega sporazuma stopi Rusija v Društvo narodov. Angleški državniki smatrajo, da je podpis takega obrambnega sporazuma med Francijo in Rusijo verjeten in da bi tega dogovora ne bilo, če bi Nemčija in Poljska pristopili k vzhodnemu dogovoru sedmih držav.

DOPISI

PTUJ. Občinske organizacije JNS priredijo javne shode, in sicer 2. septembra v Leskovcu pri Ptujju, 8. septembra pri Sv. Barbari v Haložah, 9. septembra pa v Koračicah pri Sv. Tomažu. Shodi bodo povsod po rani sv. maši. Poročal bo narodni poslanec g. Lovro Petovar.

Milka Adamičeva:

POLKOVNIKOV GROB

Nikoli nisem ničesar očitala tvoji materi, vendar še danes ne razumem, kako je moglo to dobro dete tako lahkomišlno ravnati s seboj...

Kakor kavelj se je zadržala ta povest v Daničino srce in kadar je zvečer razmišljala o njej, je vedno zaspala v solzah.

Naslednje dni je spravljala svoje reči v kovčeg. Kakor otrok se je veselila počitnic. Babica in njen skromni domek sta ji spet živo zaživela pred očmi, da je komaj pričakala ure odhoda.

Pri Gablovčevih je naročila voz, da jo popelje do postaje v trgu. Dolgo ga ni bilo in Danica je postajala že nestrpna.

Zdajci je potrkala in vstopila je Sabina z naročjem svežega cvetja in koškom dišečega sadja. To je bil vesel pozdrav s Suhega polja, ki naj bi ga Danica nesla svoji babici.

Danica se je ginjena zahvaljevala.

«Popelje me Gablovčev hlapec in ti me spremiš, Sabina!»

«Ne morem! Kako mi je žal, a baš danes moram biti v trgovini. Oče so odšli z gospodom župnikom v trg.»

«Ah, kaka škoda!»

Danica si je nateknila klobuk in rokavice ter odhitela po slovo k upraviteljevi gospodinji. Od upravitelja samega se je bila poslovila že yčera.

«Na to bi bila skoraj pozabila», se je muzala, prišedši nazaj. «Uj, to bi bila zamera... Ali po tebi, Sabina, mi bo v resnici dolg čas. Pisala ti bom!»

Voz se je ustavil pred hišo. Lepo rumeno prepleskan koleselj, pregrnjen s kosmatim, zelenkastim kocem.

Danica je hitela urejevati, kar je ostalo še nerednega po sobi. Spustila je žaluzije, zaklenila predale in odhitela s kovčegom na plan. Sabina je nosila za njo dežnik in plašč.

«Zame ne bo nič ostalo, ker vse sami znosite!» je pozdravljaj z voza Andrej in se obenem opravičil: «Hlapec je šel s kobilo v Zavrh. Saj ne boste hudi, gospica, če vas potegnem jaz do postaje.»

«O, o, tako imeniten voznik!» se je smejala Danica. Burno je pritisnila Sabini na lica poljub, katerega ji je ta nekako v zadregi vrnila. Nato je s srčno gibnostjo skočila na voz in povabila Andreja: «Spređaj ne boste sedeli, oba imava dovolj prostora zadaj!»

Andrej se je presedel.

«Na svidenje zvečer, Sabinka!» je zaklical nazaj in švrknil z bičem po konjiču. V diru je šinil voz izpred šole in kmalu je videla Sabina le še oblak prahu, ki je zagrinjal odhajajoča.

II.

Danica je prispela na postajo rojstnega mesta v najhujšem nalu. Babice ni bilo na peronu. Danica je sklenila vzeti izvoščka, da jo popelje do stanovanja.

Prijazen mlad gospod ji je pomagal nesti kovčeg do voza. Bil je Daničin sopotnik in ji je vso pot ponujal svojo vsiljivo prijaznost. Komaj je čakala prilike, da se ga znebi...

O moških splošno ni imela posebno dobrega mnenja in je le težko verjela kakšni priliznjeni besedi navdušenega oboževalca. Sanjala je vedno le o poštem fantu, kateremu bo sijala duša v očeh, ki ji bo s stiskom desnice vtil zaupanje. Ki jo bo objel brez besede in osladnega klepetanja ter jo pritisnil na prsi, da bo začutila njegovo pošteno srce.

Ko se je vozila po mokrih mestnih ulicah, se je nehoti spomnila Andreja. Kako hitro je minila davi vožnja do postaje. Andrej je podil konjiča, kakor bi se bog ve kako mudilo. Ni dosti govoril, le tu in tam je pokazal med potjo z bičem na hribček ali cerkvico, o kateri je mislil, da bi Danico zanimala. Njegov smeli obraz se je vtisnil v babičino dušo, da ga je imela še zdaj jasno pred očmi. Nasmehnila se je ob spominu. Andrejev obraz ni imel senčice nepoštenosti. Danica je vedela, da bi mogla od srca govoriti z njim.

«Ali on je že napol Sabinin!» Spet se je zasmejala in odpravila neumne misli.

Voznik je medtem obstal v eni izmed majhnih ulic v severnem delu mesta.

Danica je plačala in izstopila.

Skozi široko dvorišče je držala pot po ozkih, lesenih stopnicah do babičinega stanovanja. Polsteklana vrata kuhinje, ki so gledala na hodnik z

GOSPODARSTVO

Sejmi

26. avgusta: Veliki Gaber;
 27. avgusta: Št. Vid (Bloke), Ljubno ob Savinji (za blago), Rajhenburg, Breg pri Ptuj;
 28. avgusta: Sv. Trojica v Slovenskih goricah, Novo mesto, Moravče;
 29. avgusta: Zagorje ob Savi, Muta, Poljčane, Zalec, Sv. Filip v Veračah;
 30. avgusta: Velika Loka.
 1. septembra: Zigarski vrh pri Sevnici.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (prišteje se k tečajem še premija 28.5 %):

- 1 holandski goldinar za 23.01 do 23.12 Din;
 1 nemško marko za 13.41 do 13.52 Din;
 1 angleški funt šterling za 170.50 do 172.10 Din;
 1 ameriški dolar za 33.30 do 33.58 Din;
 100 francoskih frankov za 223.93 do 225.05 Din;
 100 češkoslovaških kron za 141.01 do 141.87 Din;
 100 italijanskih lir za 291.01 do 293.41 Din.

Vojna škoda, ki se je zelo dvignila, se je trgovala po 338 do 344 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu v Ljubljani po 8 do 6.10 Din.

Kratke vesti

Letos bo v Evropi za 130.000 starih centov premalo hmelja. Po poročilih, ki jih je zbral in objavil v «Prager Presse» dr. Otto Hartig, se bo pridelalo v Nemčiji, Češkoslovaški, Franciji, Poljski, Jugoslaviji, Belgiji in ostalih okoliških Evrope skupno 326.000 starih centov hmelja nasproti 407.638 starih centom v lanskem letu. To se pravi, da bo letošnji svetovni pridelek hmelja za okrog 81.000 starih stotov manjši nasproti lanskemu letu. Rusija in Anglija niso v teh številkah upoštevani. Prav gotovo pa se bodo te cenitve ob obiranju še v tem ali onem hmeljskem okolišu izpremenile na eno ali drugo stran, toda ni dvoma, da bo letošnja evropska kontinentalna hmeljska letina zaostala za lansko. Poraba piva se je v letošnjem vročem poletju po svetu zelo dvignila. Ako računamo da znaša povišek porabe

5 %, dobimo: Po Barthu potrebujejo dežele, ki proizvajajo pivo s kontinentalnim hmeljem, 426.280 starih centov. Ako se je poraba piva in s tem hmelja povečala za 5 % le v polovici teh držav, dobimo povišek porabe v množini 10.657 starih centov. Če postavimo k temu še možni izvoz v Ameriko, Anglijo in drugam v množini 20.000 starih centov, se izkaže potreba pivovarn v višini 456.937 starih centov hmelja. Če odštejemo gori označeno cenitev pridelka, dobimo primanjkljaj 130.937 starih centov. Četudi se pozneje v kakem okolišu cenitev pridelka poveča, vendar to položaja ne more izpremeniti. Letina je nezadostna in hmeljarji se zavedajo, da je to glavni tvorec v razvoju cen.

— Izvoz konj v Nemčijo. V pogodbi z Nemčijo je po dolgih letih spet določen izvoz 500 konj v to državo. Doslej se je izvozilo 300 glav. Zanimivo je to, da so bili ti konji skoro vsi iz Čakovca. Skoro brez izjeme so belgijske pasme, stari 4 do 6 let in kobile. Njih cene so bile od 5000 do 7000 Din za glavo. Prevzeli so konje nemški trgovci in kakor se čuje, jih dalje prevzame od trgovcev nemška vojska za artiljerijo.

— Hranilniška razstava. Ko je pred tremi leti prišlo v Jugoslaviji do splošnega dviganja vlog iz vseh vrst denarnih zavodov, se je pokazalo, kako malo se pri nas uvažuje pomen denarnih zavodov za napredek gospodarstva. Ali se zavedamo, da z nepotrebnim odtegotovanjem vlog denarnemu zavodu in s skrivanjem dvignjenega zneska povečujemo brezposelnost in spravljamo v nevarnost zavodove dolžnike? Pri tem pa sami sebe oropamo obresti, ki bi nam jih sicer nosila naša vloga. Odlično mesto med denarnimi zavodi v Sloveniji zavzemajo hranilnice, ki vse uživajo jamstvo banovine ali ene, odnosno tudi več občin. Delovanje teh naših zavodov je občekoristno. Na to delovanje in te koristi hoče najširšo javnost opozoriti hranilniška razstava, ki naj prepriča občinstvo, da je prostor denarju v denarnem zavodu, ne pa doma, ker je možen napredek le, ako morejo denarni zavodi, predvsem posojilnice, dati nova posojila. Nalaganje odvišne gotovine in dajanje posojil sta prvi pogoj za rešitev sedanje gospodarske stiske. Razstavljeno gradivo izvira iz 15 raznih držav ter predločuje važen pomen hranilnic v telesu narodnega gospodarstva.

— Nekaj posebnega na letošnjem jesenskem ljubljanskem velesjemu od 1. do 10. septembra bo arhitektonska razstava, ki jo priredi Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in

arhitektov, sekcija Ljubljana. Razstava bo deljena na dva dela. Prvi del razstave bodo sestavljali načrti iz področja kmetijskega stavbarstva, drugi del pa načrti za malo hišo. Razstava kmetijskega stavbarstva bo obsegala: 1.) načrt za kmetijo v nižinskem kraju (avtor inž. arh. Maks Strenar), 2.) načrt za kmetijo v alpskem kraju (avtor inž. arh. Jože Platner) in 3.) regulacija vasi (avtor inž. arh. Herman Hus). Drugi del razstave je namenjen mali hiši. Tu bodo prikazane male hiše v načrtih, od počitniške hiše do hiš za eno ali več družin.

— Mizarstvo na velesjemu. Na letošnjem jesenskem velesjemu v Ljubljani bo spet zastopano naše pohištveno mizarstvo v širšem obsegu. Obiskovalci naj si temeljito ogledajo to razstavo v paviljonih E in F.

DOMAČE NOVOSTI

* Kraljica Marija je blagovolila prevzeti pokroviteljstvo festivala slovanskih narodnih plesov in slovanske glasbe v Ljubljani. To visoko odlikovanje je gotovo najvišje priznanje pomembnosti teh prireditvev.

* Pomočnik bana g. dr. Pirkmajer je nastopil svoj redni dopust in zato do nadaljnjega ne bo sprejemal strank.

* Počastitev spomina ruskih vojakov, ki so padli za Jugoslavijo. V Beogradu so v nedeljo blagoslovili temelje spomenika ruskim vojakom, ki so žrtvovali svoje življenje med svetovno vojno na našem področju. Pri obrambi Beograda sta se poleg francoskih in angleških baterij udeleževali tudi dve ruski bateriji. Ruski topničarji so se borili pod poveljstvom majorja Ivkovića. Med strašnimi napadi avstrijske premoči so ruski topničarji svoje orožje sami uničili ter se pomešali med pešce in skoro vsi padli. Pri obrambi Beograda se je nadalje udeleževala tudi četa ruskih pionirjev. Po ustanovitvi divizije jugoslovenskih dobrovoljcev pa je prispela na solunsko fronto ob koncu julija 1916. tudi posebna ruska brigada. Za njo sta prišli še dve ruski brigadi istega leta, v začetku julija 1917. pa četrta ruska brigada, s katero so se združili tudi ostanki prvih treh. Ruski vojaki so se borili z največjim požrtvovanjem.

* Slovanski plesi. Pod tem naslovom pripravljata tujsko-prometni svet mestne občine ljub-

ograjo, so bila do polovice zagrnjena s prozorno tenčico, polno čipkastih vložkov.

Danica je že po stopnicah čutila prijeten vonj po sveži barvi. Kava, kakršno je znala kuhati le njena babica. Obšel jo je ugoden občutek domačnosti, da je skoro stekla proti kuhinjskim vratom.

«Babica!»

«Danica!»

Objeli sta se in poljubljali. A nato je začela babica po svoji navadi skrbeti:

«Lačen si, otrok moj. Sedi, sedi vendar.» Odhitela je v sobo in predvsem prinesla Danici svoje obnošene podpetnike, misleč, da ima premočeno obuvalo. Danica ni niti povedala, da se je pripeljala. Babica, ki je bila vajena vse življenje le varčevati, bi ta majhen luksuz imenovala potratnost.

Danica jo je ljubeče opazovala, kako je hitela nalivati kavo, in veselo je drsela po kuhinji s solzo radosti v očeh. O, babica je ljubila svojo vnukinjo kakor lastnega otroka, to je Danica vedela.

«Torej zdaj ostaneš kar dva meseca doma!» jo je ponovno objela babica, ko sta posrebal kavo.

«Prihranila sem nekaj denarja. Ne boš se dolgočasila v počitnicah. Oh, kako težko sem te pričakovala. Zaradi plohe nisem mogla na postajo.»

«Ali kaj bi vendar», je ugovarjala Danica. «Saj to ni bilo potrebno. Lepše je, da si me tako lepo pričakala doma. Tako dobro je pri tebi,

ljuba babica. Kar ne morem si misliti, da pojdem po dveh mesecih spet nazaj v samotno izbico v Suhem polju. No, zadnji čas je bilo sicer nekaj družbe, ali prav, prav se vendar še nisem živela tam doli.»

Danica je pričela pripovedovati o zadnjih dogodkih in je nekajkrat prav pohvalno omenila Andreja in Sabino.

«Prihodnjo jesen se bosta poročila. Ah, babica, na deželi cvete sreča v mnogo večji meri kakor tu v mestu. Tam je vse tako naravno, nič narejenega. In če posije še nekoliko solnčka v srce dveh bitij, se mi zdi, da bi človek vriskal od veselja.»

Babica jo je začudeno pogledala. Vendar se je Danica v trenutku spet iztreznila in se zasmejala.

«Kakor da sem postala spet otrok tam doli, kajne babica? A zdaj pogledam v sobo, ali je še vse tako, kakor je bilo.»

Stopila je v spalnico, kjer je stala v kotu sobe njena postelja in nad njo je visela velika slika pokojne matere. Danica je pristopila in se zagledala v njen obraz... «Materine oči so se hoteli smehljati, ko je bila slikana, a usta so jo izdajala, da ni bilo veselja v njenem srcu... Kako žalostno je bilo tvoje življenje, uboga mamica», je pomišljala Danica. «Ali boš mogla izprositi svojemu otroku kaj boljšega zdaj, ko si tam v veselju, kjer vlada in deli usodo svojim otrokom edino On? Ali boš pomagala voditi moje življenje?» Danica je začutila, da bi mogla moliti k

materi kakor k svetnici. Veliko mržnjo je začutila v tem trenutku do svoje tete. Ona je bila kriva materine nesreče. Zakaj ni pustila očeta materi, da bi jo bil ljubil? Mater je pretepal, teto je oboževal. Vendar pa je vedel, da je mati boljša od tete.

Mati ni znala nastopiti. Premehka je bila. Čakala je, vedno le čakala, da oče spozna krivico in se vrne k njej. Prepad je bil med njima vse življenje. Živela sta drug poleg drugega kakor dve mrtvi telesi, katerih duše so bladile bog ve kod. Dokler ni oče obolel... Takrat je mati vračala z dobrim, kar ji je bil oče prizadel hudega. Takrat bi se bilo nemara še preobrnilo njuno življenje... Oče je spoznal, toda kal jeze in sovraštva je bila pregloboko izpodjedla njegovo zdravje; pospešila je bolezen in sledila je hitra očetova smrt.

Danica se je jela urno preoblačiti in se silila, misliti na kaj drugega. Na mizici pri oknu je stal gramofon. Poiskala je v omari ploščo in ga navila. Vreme se je bilo medtem zvedrilo. Odprla je okno in se naslonila nanj. Prisluhnila je zvokom prijetne Straussove melodije. Znova so ji misli pohitele k materi in očetu, a nato jih je kakor s silo okrenila k Andreju... Šele čez čas se je zavedla, kaj je mislila. Zaprla je okno in ustavila gramofon. S komaj vidno senčico na obrazu je odšla v kuhinjo. Pomagala je babici pri pripravljanju večerje in kramljala z njo.

Drugega dne je spala pozno v dopoldne. Prav za prav ni spala, ampak le mirno ležala in sanja-

ljanske in ljubljanski velesojem veliko prireditelj, ki se bo vršila v zvezi z glasbeno razstavo v okviru letošnjega jesenskega velesoja v Ljubljani od 1. do 10. septembra. Pri prireditvi bodo sodelovali vsi slovanski narodi razen lužičkih Srbov. Spored je takle: Jugoslavnici: Belokrajinsko kolo — Raj pod lipo pri Ziljanah (koroška Avstrija) — Istrsko kolo (društvo «Istra» iz Zagreba) — Kajkavsko kolo iz Lupoglava (Drmež) — Slavonsko kolo iz Andrijevcov — Kolo z otoka Krka (stari horvacki tanec iz Dobrinja) — Narodno kolo iz Korčule (Moreška in Kumpanija) — Šumadijsko kolo iz Požarevca — Slovaško kolo iz Novega Sada — Bunjevačko kolo iz Subotice — Banatsko kolo iz Pančeva — Kolo iz skopske Črne gore — Črnogorsko kolo — Baranjsko kolo iz Belega Manastira — Hercegovsko kolo iz Trebinja; Čehi: Krojovni odbor narodno-hospodarske spoletnosti v Plznu — Druga sokolska župa v Brnu (tri skupine po osem oseb) — Slovaška skupina iz Bratislave; Poljaki: poljska skupina iz Zakopane; Bolgari: bolgarsko kolo iz Sofije; Rusi: Ruski emigranti. Prireditve bodo na sokolskem telovadišču v Tivoliju.

* **Ustanovitev nove gorenjske selekcijske zveze.** V nedeljo dne 12. t. m. se je na ustanovni skupščini v dvorani Kmetijske družbe v Ljubljani ustanovila nova Zveza selekcijskih organizacij za gorenjsko cikasto govedo v Ljubljani. Skupščino je vodil načelnik kmetijskega oddelka g. inž. Josip Zidanšek s sodelovanjem banovinskega živinorejskega referenta g. inž. Josipa Wenka. Zveza, ki bo obsegala območje cikaste pasme v srezih Radovljici, Kranju, Kamniku, Ljubljani in Logatcu, ima svoj sedež v Ljubljani. K njej bo pristopilo po vsej priliki 12 selekcijskih edinic iz kranjskega, 8 iz kamniškega, 4 iz radovljiškega sreza in 1 iz sreza Ljubljane, skupaj 25 članic. Za načelnika je bil izvoljen g. Jostp Bugar iz Hraša, za podnačelnika g. Ivan Ažman iz Lesc, za tajnika kmetijski referent g. Josip Sustič. Zveza ima uradne dneve vsak prvi četrtek v mesecu pri kmetijskem oddelku v Ljubljani, Gosposka ulica št. 15 (v pritličju), v Kranju pa vsak ponedeljek dopoldne pri sreskem načelniku v sobi št. 7. Naslov za dopise je: Gorenjska selekcijska zveza, kmetijski referent, v Kranju. Nova zveza bo priredila v letošnji jeseni po odredbi banske uprave šest rodovniških premojav govejve živine, in sicer 25. septembra na Brdu, 26. septembra v Naklem in 13. oktobra v Škofji Loki. Kranjski gori, 11. oktobra v Velesovem, 12. okto-

bra bodo v Naklem in 13. oktobra v Škofji Loki. K premovalnim nagradam bodo prispevali banska uprava in pristojni sreski kmetijski odbori. Gorenjska selekcijska zveza bo vršila zelo pomembno gospodarsko nalogo, da izboljša živinorejo samo iz sebe s smotreno plemensko odbiro po načinu samopomoči. Njeno delo bo obsežno in tudi zelo težavno, znatni pa bodo tudi stroški. Zato je treba, da uvažujejo pomen selekcijske zveze vsi odločilni činitelji, razen banovine pa predvsem sreski kmetijski odbori in občine.

* **Za letalske tekme,** ki se bodo vršile na prestolonaslednikov rojstni dan kakor prejšnja leta, je zrakoplovno poveljništvo v Novem Sadu že izbralo tekmovalce. Tekma bo razdeljena na tri skupine, in sicer na tekmo vojaških dvosedežnih letal in na tekmi lovskih in šolskih letal. Prva skupina bo tekmovala na progi Novi Sad—Zagreb—Sarajevo—Kraljevo—Skoplje—Beograd—Novi Sad, ki je dolga 1367 km, druga skupina (lovska letala) na 140 km dolgi progi Novi Sad—Beograd—Novi Sad, šolska letala pa na progi Novi Sad—Stari Bečej—Osijek—Beograd—Valjevo—Novi Sad (492 km). Po pravilih tega tekmovanja bosta tekmovala lanska zmagovalca kapetan Hauer in poročnik izvidnik Kel, med novimi tekmovalci pa bodo tudi narednik pilot Franc Godec, narednik pilot Alojz Skvarča, podnarednik pilot Jakob Ozebek in narednik pilot Kiavta Viktor.

* **Konjske dirke na Bledu.** Kolo jahačev in vozačev prestolonaslednik Peter je 19. t. m. priredilo na Bledu dirke, ki so pri krasnem vremenu lepo uspele. Udeležba je bila velika; prišli so letoviščarji kakor tudi domače ljudstvo z Bleda in iz okolice. Tudi Nj. Vel. kraljica je z vsemi tremi kraljeviči počastila prireditelj. Dalje je prisostvoval dirkam tudi minister za telesno vzgojo dr. Angjelinovič. Izid dirk je bil naslednji: V velikih dirki mesta Ljubljane je odnesel prvo nagrado v znesku 1200 Din konj Walterja Woschnagga «Denes». Drugo nagrado v znesku 600 Din je dobil Janko Kocjan s svojim žrebcom «Rudijem», tretjo v znesku 400 Din Franc Kodela z žrebcom «Uskokom II», četrto v znesku 300 Din pa Erik Krisper s kobilom «Posilno». Pri jahalni dirki preko šibja je dobil prvo nagrado v znesku 800 Din podporočnik Mihajlovič s kobilom «Volgo», drugo v znesku 500 Din policijski nadstražnik Anton Pavlovič na «Perunu», tretjo v znesku 300 Din pa policijski stražnik Valentinčič s kobilom «Savo». Pri gorenjski dirki je dobil prvo

VROČICA

ASPIRIN pomaga pri zvišani temperaturi. **ASPIRIN** je mala tableta z velikim učinkom.

ASPIRIN

V. št. «Jugosla» št. d., Zagreb. Oglas je reg. pod št. Dr. 12.314 od 25. VI. 1934.

nagrado Horvat z Jesenic s svojim konjem «Golom», drugo pa Legat iz Lesc s kobilom «Ledo». Kobilica «Olga» Novaka iz Radovljice je bila prav za prav prva, pa je bila diskvalificirana, ker je prekorajčila cilj v galopu. Pri dirki letovišča Bleda je odnesel prvo nagrado v znesku 1000 Din Walter Woschnagg s svojo kobilom «Tatjana», drugo v znesku 500 Din Janez Prešeren z žrebcom «Finičem», tretjo v znesku 300 Din Erik Krisper s konjem «Kavalirjem», četrto v znesku 200 Din Josip Marinko s kobilom «Baro». Pri hendikepski dirki (handicap) je odnesel prvo nagrado v znesku 1000 Din Erik Krisper s konjem «Kavalirjem», drugo v znesku 500 Din Črtomir Dolar s kobilom «Aginico», tretjo v znesku 300 Din Franc Kodela s konjem «Uskokom II» in četrto v znesku 200 Din Erik Krisper s kobilom «Posilno».

* **Naselbine starih Keltov in Ilirov pri Vačah.** Raziskovanje keltske naselbine na Slemšku daje gosp. dr. Valterju Šmidu precejšnje uspehe. Naselbina je bila obširna ter je zavzemala z grobovi vred vse slemško gričevje in obronke tja do Mačkoveca. Gotovo je, da do so se takratni ljudje predvsem pečali z izdelovanjem železnih izdelkov, poleg tega pa tudi gojili govedo. V mnogih hišah so našli delavci žlindro in železo. Poleg kupa žlindre so dobili precejšno v skalo vsekano

rila z odprtimi očmi, ki so ji počasi lezle od predmeta do predmeta v sobi, ne da bi se misli natančneje ukvarjale s tem, kar so gledale oči. Njene misli so plule čisto drugam, tja nekam v neznan svet, kjer se ustavljajo sanje vseh mladih src, ki hrepenijo in želijo nečesa... Nečesa, kar bi dvignilo in zamamilo dušo in jo sprostito vsega posvetnega, hudega, vsakdanjega. Danici je bilo nepopisno sladko pri tem lenuharjenju. Čutila je, da jo nekaj dviga in ziblje nalahno, kakor na perotih. Srce se ji je ogrevalo ob neznan toploti, ki ji je prešinjala vse ude. Čutila je v sebi toliko dobrote, da bi jo mogla deliti vsemu svetu... Vsem, vsem je želela ta trenutek sreče...

Stara mati je drsala s copatami in tiho predstavljala po kuhinji posodo. Danica je prisluhnila tem korakom kakor tihi, uspravajoči godbi... Čutila je skrbno srce za temi previdnimi stopinjami, boječimi se, da ne bi zbudila ljubljene vnukinje. Lahko bi bila zaklicala v kuhinjo dobri babici, da je skrb odveč, da Danica ne spi, ampak bedi. Toda tako sladko je bilo to dremanje ob lihem, enakomernem drsanju babičinih copat.

Stegnila je roko izpod odeje in dosegla s prsti jabolko, ki je ležalo na nočni omarici. Sinoči ga je bila pozabila pojesti. Babica je skrbela za to njeno malo razvado. Solnce je bilo prisvetilo prav do predposteljnika ter risalo svetle proge po njegovih ornamentiki. Danica jih je z zadovoljstvom opazovala. Zdajci je ura zveneče odbila enajsto. Z enim skokom je bila Danica iz postelje in odprla vrata v kuhinjo. Oklenila je svoji polni roki

okoli babičinega vratu in ji pogladila zgubano čelo.

Po kosilu je sklenila, da napravi sprehod po mestu in obenem obiše prijateljico.

Med pctjo je kupila dve moderni kartici, eno za Sabino, drugo za Andreja. Dolgo je izbirala. Nazadnje je poslala lepšo Andreju. Ko sta zdrknili v poštni nabiralnik, si je to očitala in obšel jo je občutek nezadovoljnosti...

III.

V Suhem polju je pripekala neznozna vročina. Ljudje so vzdihovali na polju, kjer je venelo zelenje pod dušečo solnčno pripeko. Prerokovali so slabo letino.

Sabina je pomagala ono popoldne z materjo v župnišču, kjer so sušili seno. Redke bilke je grozilo uničiti še neurje, ki se je z zamolklim gromom oznanjevalo izza Osojnika.

Ljudje so hiteli. Ženske so brisale s predpasniki potna čela. Župnik je pomagal sam. Ko so udarile prve težke kaplje na zemljo, so pograbili zadnje ostanke za vozom in speljali proti župnikovemu kozolcu. Nato se je med bliskom in gromom usula debela toča. Župnik je molil v veliki župniščni kuhinji in ljudje so pridno odgovarjali na njegove besede. Nihče se ni dotaknil obilne malice, ki jo je delila župnikova kuharica, dokler je po zamreženih kuhinjskih šipah tolkla debela toča. Sele, ko se je naliv izpremenil v gost dež, so ljudje primaknili stole in posedli okoli velike javorjeve mize.

Župnikov jabolčnik je bil okusen in kuharica Zefa ni štedila z njim. Zraven je narezala debele kose sadne pogače s koščki prekajene slanine. Dišalo jim je. Pogovor se je sukalo okoli nevihte. Ljudje so skrbeli, kam je udarilo in precejvali škodo, ki jo je naredila toča. Zraven je pridno krožila majolka in Zefa je prijazno priganjala k jedi. Zdajci je udaril v cerkvi plat zvona, nato še enkrat in v naslednjih še večkrat. Vsi so otrpnili od groze. Dobro so poznali način tega zvonjenja in vedeli za njegov pomen.

«Nekje v vasi je udarilo!» je izustil nekdo misel vseh, a nato so se dvignili vsi kakor na notranje povelje in odhiteli, da pomagajo nesrečniku. Sabina in organistovka sta ostali v župnišču. Kuharica Zefa je zatrjevala, da bo dež kmalu prenehal in da bosta lahko šli domov. Ostali sta še malo, a ker je Sabina le prigovarjala, dasi je še vedno deževalo, jima je Zefa ponudila širok dežnik, pod katerega sta se stisnili obe ženski ter hiteli proti domu čez široke rumenkaste luže, ki jih je naplavila nevihta. Sabina je s strahom zapazila svoj razdejeni vrt. Neurje ga je bilo upostožilo. Rože so sklanjale svoje cvetove k tlom in valjale pisane glavice po gosti blatni vodi. Ob kraju, kjer je bila zemlja nekoliko vzpeta, pa so se belili kupi debele toče.

«Gablovčevim je zapalilo kozolec!» je v eni sapi izpovedal organist Pernek, ko sta vstopili.

«Gablovčevim!» se je zavzela mati, Sabina pa je že grabila za ruto, da hiti pomagat.

(Dalje-prihodnjič.)

kotanje in glinasto posodo, kjer so topili železno rudo. Da so gojili govedo, pričajo živalske čeljusti in okostje. Še zanimivejše znake davnega življenja je dr. Šmid odkril v izkopanih grobovih, ležečih na bregu proti Vačam. Na enem mestu so našli sedem trupel. Težka ilovnata zemlja je tako dobro ohranila mrliče, da je dr. Šmid mogel odkopati 15 lobanj. Naravnost sijajno so ohranjeni sobje pri nekaterih mrličih. Trupla, ki pri njih najdejo koralde z jantarskimi jagodami, bodo menda ženska, trupla pa, kjer najdejo pri njih sulice ali obročke na rokah in nogah, bodo najbrže moška. Tu in tam se dobijo pri truplih tudi zaponke, železne ali bronaste. Dr. Šmid bo potem sam ali s pomočjo strokovnjakov preiskaval najdene predmete, zlasti lobanje. Da bi keltsko naselbino na Vačah res vsestransko obdelal, je naprosil doktor Šmid vseučiliškega profesorja inž. Cernjaka, da zadevno ozemlje zemljepisno obdela.

* **Zeleni prapor.** Kmečka himna. Besedilo spesnil Griša Koritnik, za moški zbor uglašbil Zorko Prelovec. Izdala in založila Zveza kmečkih fantov in deklet v Ljubljani, Tavčarjeva ulica št. 1. Cena partituri je 2 dinarja. Razmnoževanje po zakonu prepovedano. Pevski zbori so s to skladbo dobili učinkovito himno, ki bo šla rada v ušesa, ker je pevna in prav lahko izvedljiva. Zveza kmečkih fantov in deklet ji želi preskrbeti še prireditelja za mešani zbor in tudi za godbo na pihala, ker se lahko uporabi kot koračnica. Izdaja je z lepo naslovno stranjo in ličnim notnim tiskom zelo okusna. Naroča se na naslov založnice, ki jo bo pa bržčas oddala v prodajo vsem ostalim našim knjigarnam.

* **Smrt zavedne koroške Slovenke.** V Št. Gandolfu, občina Kotmara vas, je umrla bivša posestnica gospa Marija Waldhauserjeva, rojena Šašljeva. S pokojnico, ki je dosegla starost 73 let, je legla v grob dobra slovenska žena in mati, kakor jih ima malo koroška dežela. Rutarjeva mama, kakor so jo imenovali, je po rodu iz Šašljeve rodbine, znane po svoji neustrašeni narodni zavesti. Njen brat, restavrater g. Šašelj je še eden prvobornih slovenstva. Svoje številne otroke je vzgojila pokojnica v zavedne Slovence. Bodi ohranjen zavedni Slovenki lep spomin!

* **Mednarodna šahovska tekma v Mariboru** se je končala 15. t. m. Na prvem in drugem mestu sta Pirca in Steiner. Imata vsak po 6 in pol točke. Na tretjem mestu je Vera Menčikova s 5 točkami. Četrto in peto mesto si delita Spielmann in Rejfiš s 4 in pol točke, šesti je profesor dr. Astaloš s 3, sedmi Milan Vidmar mlajši z 2 in pol, osmi Stupan z 2 in zadnji dr. Drezga, ki je dosegel 1 in pol točke. Prva turnirska nagrada znaša 3000, druga 2000, tretja 1500, četrta 1000 in peta 800 dinarjev, medtem ko dobijo ostali po 100 Din od točke.

* **Huda nesreča v gorah.** V steni Mojstravke se je te dni ponesrečila Ljubljanka Pavla Jesihova. Nesreča se je zgodila takole: Pavla Jesihova je odšla z g. Lipovcem ob 2. uri zjutraj iz koč v Tamarju. Šla sta po poti čez Sleme na Vršič in pri studencu sta zavila v steno. Približno okoli 11. se je pripetila nesreča. Jesihovi se je izruval klin in je padla kakih 20 m globoko. Zlomila si je roko in nogo ter dobila tudi hude notranje poškodbe. G. Lipovec jo je zavaroval v steni in je hitel takoj v dolino po pomoč. Jesihovo so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

* **Smrtna nesreča pod tramvajem.** Te dni se je na Celovski cesti v Dravljah pri Ljubljani pripetila huda nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. Voz električne cestne železnice se je zaletel v kolesarja, ga podrl in vlekkel nekaj metrov s seboj. Kolesarja so nezavestnega potegnili izpod voza in poklicali reševalni avto. Ponesrečenec pa je med prevozom izdihnil. Bil je to 35letni tesar pri stavbnem podjetju inž. Dukića Alojzij Stare iz Dragočajne pri Smedniku.

* **Nič ji ne pomaga, če se še bolj drži in skriva** — umazanost v perilu. Bela in gosta pena Zlatorogovega mila je gotovo najde, raztopi in odplavi. Zato vse vpitje nič ne pomaga: Kdor hoče poceni

prati in imeti belo in duhteče perilo, mora prati z Zlatorogom! V Zlatorogu tiči vsa tajna in umetnost imeti snežno, belo in trdno perilo. Gospa, poizkusite tudi vi prati z Zlatorogovim milom in kmalu bosta nerazdružljiva prijatelja. Zlatorogovo milo je res dobro in domače. Zato zahtevajte pri svojem trgovcu le Zlatorogovo milo!

* **Smrt v skalnatem plazu.** Ob potu, ki drži za Krškimi v bližnjo vas Cesto, je kamnolom, v katerem so zadnji čas nakopali mnogo kamenja in peska. Dinamit, ki so ga uporabljali za razstrelivo, je razmajal pečino na široko in globoko. Te razpoke je razmočilo tudi zadnje deževje. Nesreča je hotela, da je prišel v bližino take pečine z nekaterimi otroki vred tudi desetletni učenec osnovne šole Drago Ovsenjak. Naenkrat se je pečina vdrla, zagrmela so navzdol velikanske skale in mali Drago se je znašel zasut in pobit sredi skalovja. Na klic otrok sta pritekla dva gospoda, odhajajoča na vlak v Zagreb, in napol mrivega otroka izkopala izpod kamenja. Nato je prišel prestrašeni dečkov oče, ki je poskrbel, da so sinka nemudoma odpeljali v krško bolnišnico, kjer je pa zvečer izdihnil.

Pri revmatizmu, protinu (gihtu), živčnih in ženskih boleznih dokazano uspešno zdravljenje s kopanjem kakor tudi s pitjem s staroznanimi radiotermalnimi vreli.

DOLENJSKE TOPLICE

PRI NOVEM MESTU

Zdravnik zdravišča: Dr. Rudolf Rožič.
Pojasnila daje in prospekte razpošila uprava kopališča v Toplicah. 127

* **Smrt pod vlakom.** Te dni je vlak pri Celju povozil neko starejšo žensko, ki je sedela na tiru. Vlak se je hitro ustavil. Žensko, ki je bila še živa, so naložili v voz, s postaje jo je pa avto celjske reševalne postaje prepeljal v bolnišnico, kjer je pa kmalu po prevozu umrla. Ugotovilo se je, da je nesrečnica 62letna služkinja Katarina Stegenškova s Spodnje Hudinje.

* **Smrtna nesreča v Savinjskih planinah.** Na praznik dopoldne se je pri nabiranju planink pod Mrzlo goro v Hudem prasku smrtno ponesrečil abiturient mariborske gimnazije Franc Kroječ iz Konjic. Kroječ je odšel zjutraj z Grobelškom Luko, absolventom kmetijske šole, iz Frischaufovega doma nabirat planinke. Pri nabiranju sta vzela vsak svojo smer in se ločila. Grobelšek se je že ob 9. uri vrnil v Frischaufov dom. Ker pa Kroječa dolgo časa ni bilo nazaj, je oskrbnik zbral nekaj turistov, s katerimi se mu je posrečilo najti truplo. Kroječ je imel razbito glavo. Kako se je nesreča zgodila, ni znano. Kraj, kjer se je ponesrečil, je zelo nevaren, ker se v slabem vremenu rado kruši kamenje.

* **Strela zažgala kozolec.** Predzadnji nedeljo popoldne je strela udarila v kozolec Antona Pintarja na Uncu. Rešili so le en voz pa še ta je gorel. Sreča je bila, da je sapa pihala v nasprotno stran, ker so bila ogrožena tudi druga poslopja.

* **Požara v ptujski okolici.** V eni zadnjih noči je nastal požar na dveh straneh. Pri posestniku Alojziju Boletu v Jiršoveh pri Sv. Urbanu je zgorelo gospodarsko poslopje do tal z vsemi poljskimi pridelki; z veliko muko in nevarnostjo so rešili iz gorečega hleva dve kravi in 13 svinj. Na kak način je nastal ogenj, še ni pojasnjeno. Drugi požar je bil pri posestniku Martinu Čušu v Gradiškaku pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah. Zgorela sta gospodarsko poslopje in strešni stolp hiše. Ostala poslopja se je posrečilo rešiti.

* **Velik požar pod Sv. Goro.** Na Šmaren je gorelo gospodarsko poslopje pri Kovaču na Ovšah. Z največjim naporom so rešili tik gorečega poslopja stojajočo hišo, krito z opeko. S poslopjem vred so zgoreli vitelj, slamoreznica, mlatilnica in šest glav goveje živine.

* **Požigalec na Spodnji Polskavi.** V eni zadnjih noči je zgorelo gospodarsko poslopje g. Kobana v Spodnji Polskavi. Plameni so švigali visoko proti nebu, goreče ogorke pa je trosil lahek veter

daleč na okrog. Ubogi ljudje niso vedeli, ali naj pomagajo gasiti pri g. Kobanu ali pa naj izpraznjujejo svoje hiše. Vse kaže, da je zažgal spet požigalec, ki opravlja svoje zločinsko delo že dalje časa.

* **Umor 80letne ženice.** V noči na 16. t. m. se je zgodil v Gošiču blizu Sv. Vida pri Cerknici grd zločin. Gošič je naselbina dveh domačij, ki pa je v zadnjem času štela le enega prebivalca. Ena hiša je prazna, v drugi pa je prebivala 80letna Marija Tekavčeva, katere sinovi so v Ameriki. Dne 16. t. m. zjutraj je opazila ženska, ki je Tekavčevi nosila mleko, skozi okno, da leži stara ženica na tleh. Odprli so hišo in našli Tekavčevo nezavesno in po obrazu vso obtolčeno. Na vratu so se ji poznali znaki davljenja. Nesrečnica je umrla, ne da bi se zavedla. Ker je bilo po hiši vse razmetano, je očitno, da gre za roparski umor. Razištevno je vztrajno na delu, da izsledijo zločinca.

* **Uboj v jezi.** V Podslivnici pri Cerknici je 60letni posestnik Anton Primožič pri prepiru zaradi kokoši v jezi zamahnil z motiko po sosedu. Ranjenca so poslali v ljubljansko bolnišnico, kjer je pa umrl.

* **Izseljenska razstava.** Naša dolžnost je, da se poglobimo v delo in življenje našega izseljenca delavca. Rudolf Selič iz Hoensbroeka na Holandskem nam bo s svojo izseljensko razstavo, ki bo v okviru letošnjega jesenskega vselejma v Ljubljani od 1. do 10. septembra, prikazal jugoslovnsko izseljenstvo v Nemčiji, Holandiji in Belgiji. Razstava bo zanimiva in naj služi zlasti izpopolnitvi vezi med domovino in izseljenstvom.

Javen shod JNS v Križevcih pri Ljutomeru

Sreska organizacija Jugoslovnske nacionalne stranke za srez ljutomersko-radgonski sklicuje za nedeljo 26. t. m. ob 8. uri javen shod na glavnem trgu v Križevcih. Na shodu bodo govorili minister in narodni poslanec g. Pucelj, senator g. dr. Miroslav Ploj in narodni poslanci gg. Lovro Petovar, Milan Dobrovoljec in Jakob Zemljič.

Vabimo somišljenike kakor tudi vse one, ki danes še ne stojte v naših vrstah, da se zanesljivo udeležite shoda, na katerem boste slišali resnico o splošnem političnem in gospodarskem položaju in o delu JNS in narodnih poslancev v narodni skupščini in med narodom.

Prosvetna šola Sokola kraljevine Jugoslavije v Novem Sadu

Prosvetni odbor Sokola kraljevine Jugoslavije je priredil v Novem Sadu tretji štirinajst-dnevni prosvetni tečaj (od 3. do 17. t. m.). Udeležilo se ga je 50 sokolskih prosvetnih delavcev iz vse države. Vodja te najvišje sokolske šole je predsednik prosvetnega odbora SKJ br. dr. Vladimir Belajčić. Tudi ostali predavatelji so poznani sokolski prosvetni delavci. Od njih naj omenim le br. dr. Maksa Kovačiča, gimnazijskega ravnatelja iz Ptujja, in br. Ivana Lavrenčiča iz Maribora. Učiteljsko društvo v Novem Sadu je odstopilo za ta čas prosvetni šoli svoj konvikt; v njem so imeli tečajniki stanovanja in predavanja.

Udeleženci tečaja so naredili več izletov v okolico Novega Sada, kjer so položili venec na grob Zmaja Jovana Jovanovića in na spominsko ploščo, ki stoji na mestu, kjer je bilo v petrovradinski trdnjavi ustreljenih med svetovno vojno več srbskih nacionalistov. Na zeleni Fruški gori so si ogledali znamenita samostana Krušedol in Ravanico z grobovi srbskih despotov in truplo kneza Lazarja, kosovskega junaka, ki je še prav dobro ohranjeno. Nepozabljen bo ostal vsem obisk letališča. Tečajniki so si lahko ogledali Novi Sad tudi iz letala.

V petek 17. t. m. so se udeleženci tečaja odpeljali na svoje domove, kjer bodo še z večjim navdušenjem širili sokolsko misel med ljudmi.

Edo Golob, Mala Nedelja.

Ljudska samopomoč v zdravilstvu

V politikah za malega kmeta bi morala skrb za zdravje zavzemati važno, ako ne prvo mesto, kajti revnemu kmetu je zdravje najdražji zaklad. Priznati moramo, da smo v svobodni državi v tem pogledu ustvarili veliko, toda na žalost več na papirju kakor za prave dnevne potrebe. Lepih zdravstvenih zakonov, ki se zlasti tičejo naše vasi, imamo več, toda ti zakoni nimajo v sebi življenjske sile. Mnogi zakoni in pravilniki grede daleč preko naših razmer in zahtevajo od ljudstva stvari, ki niti v več desetletjih ne bodo ustvarjene. Naša zdravstvena zakonodaja je pre malo dejanska in zida preveč v oblake!

Najvažnejše je vprašanje ureditve zdravniške službe na kmetih. Za kmeta je vprašanje ureditve bolniškega zavarovanja z mnogih vidikov važnejše in potrebnejše kakor za delavce in nameščence, ki so te socialne dobrote deležni že skoraj 50 let. Naš povprečni, mali kmet ima manj možnosti, da se v primeru potrebe zadostno in učinkovito poslužuje zdravniške pomoči kakor ostali sloji in stanovi. Naš kmet denarnega gospodarstva skoraj ne pozna. Zdravniški računi so pa še vedno visoki, včasih nedosegljivo visoki. Malo resnejša bolezen mora kmeta ali gospodarstvo uničiti ali pa mora vdano čakati na smrt, da pride in «ozdravi». Zakoni (n. pr. zakon o bolnišnicah, zakon o zdravstvenih občinah) predvidevajo sicer, da morajo občinski zdravniki siromašno prebivalstvo zdraviti brezplačno, toda ta pomoč je malenkostna in neurejena. Občani se le v skrajni sili poslužijo te pomoči, ki je navadno res samo pomoč v sili. Vemo tudi, kako navadno brezplačna pomoč izgleda. Na zdravnikih gotovo ne leži krivda, ako ubožno skrbstvo na deželi ljudstva ne more zadovoljiti! Zdravniki ne morejo nositi bremen zdravniškega skrbstva za naše revne vasi. Napačno je, ako bi morali ostati pri tem, da bi zdravniki siromašnim občanom nudili svojo pomoč kot neko milost za «Bog plačaj».

Vprašanje bolniškega zavarovanja kmetov je bilo že večkrat na dnevnem redu, pa ni bilo nikdar rešeno. Vzrokov za to je gotovo več. Toda stalno se to ne bo dalo odlašati. Pogosto se važnih vprašanj otresemo kar z izgovorom na krizo, namesto da bi nas prav kriza izpodbujala h krepkejšim ukrepom. Tudi vprašanje zavarovanja kmetov (in seveda tudi kmečkih poslov) za primer bolezni ni rešeno. Sedaj imamo velike občine, ki morajo pokazati sposobnost za izvrševanje večjih nalog, kakor so to mogle storiti male občine. V okviru sedanjih občin je možna uvedba zavarovanja za primer bolezni, ker je to zavarovanje pač treba omejiti le na stvarne dajatve in pa morda na primere resnejših obolenj. Občine bi potrebovale samo dobro premišljen pravilnik za izvajanje zavarovanja za primer bolezni. Tako zavarovanje ne bi zahtevalo neznosljivih žrtev, ker bi slonelo na načelu ljudske samopomoči z uporabljanjem načel štednje in z izključitvijo vsake zlorabe. Ako se zavarovanje kmetov ne bi moglo nasloniti na upravne občine, bi ga morale organizirati zdravstvene občine, ker bi s tako organizacijo najbolj zadostile svojemu poslanstvu.

Najlepšo osnovo za ureditev dajanja pomoči v primeru bolezni pa nudijo zdravstvene zadruge, osnovane na podlagi zakona od 30. decembra 1930. Zakon pravi, da smejo zdravstvene zadruge «zdraviti svoje člane po zadržanih zdravniških brezplačno ali ob posebnih pogojih». Na jugu države so zdravstvene zadruge zelo razvite in morejo pokazati krasne uspehe. Žal, pri nas zakon o zdravstvenih zdrukah ni našel razumevanja! Ker so take zadruge včlanjene v zvezi

zdravstvenih združ, je olajšano tudi izvajanje pozavarovanja. Zadruge uživajo po zakonu mnoge ugodnosti. One imajo pravico do brezobrestnih posojil in podpor iz javnih kreditov, zveza pa uživa stalno podporo iz proračuna ministrstva za narodno zdravje. Zadruga je najpripravnější oblika za ureditev zdravstvene službe na deželi za nepremožno prebivalstvo. Kakor je pohvale vredno pospeševanje združ za materialne koristi ljudstva, tako je treba posvečati skrb in kazati iniciativo tudi za zdravstvene zadruge. Oddelek za narodno zdravje pri banski upravi, sreski sanitetni referenti ter banovinski in občinski zdravniki imajo tu velik delokrog udejstvovanja.

Naši občinski odbori se morajo resno zavzeti, da bo postalo zavarovanje kmetov za primer bolezni stvarno dejstvo!

Kovač čudodelnik.

Tonček prihitel ves zasopljeno v sobo in zakliče:

«Mama, mama, danes sem pa videl nekega moža, ki dela konje!»

«Beži, beži!» se zasmije mama.

«Res mama. Enega konja je imel že narejenega, samo nogo mu je še naravnaval...»

IZ POPOTNIKOVE TORBE

TOČA JE UPOSTOŠILA NAJSIROMAŠNEJŠI DEL BELE KRAJINE.

Črnomelj, avgusta.

Te dni je dobilo črnomeljsko sresko načelstvo točno poročilo o strašni nesreči, ki je zadela zlasti občino Stari trg ob Kolpi, ki velja zaradi kraškega značaja zemljišč za najsiromašnejši kraj Bele Krajine. Ljudstvo je obupano in nemo strmi v svoja prej lepa polja.

V nedeljo 12. t. m. so se pojavili nad Starim trgom in Predgradom grozeči oblaki, ki jih je močan vihar prignal od severozapadne strani proti vzhodni. Začetek neurja je spremljalo zamolklo grmenje, ki je postajalo vse močnejše. Po kratkem debelem dežju se je vsula nad pokrajino gosta in kakor orehi debela toča, ki je med silnim viharjem padala nepretrgano 25 minut in uničevala poljske pridelke in sadje. Poleg toče je ves čas divjal strašen vihar, ki je lomil in ruval drevje po lepih sadovnjakih in trgali strehe s poslöpji naših kmetov. Posestnikom Petru Veseliču in Ivanu Šterku iz Pake, Josipu Miheliču in Zori Štavidoharjevi iz Deskove vasi in Marjeti Šuštarjevi in Marku Miheliču iz Starega trga je toča pobila na oknih tudi mnogo stekla, da je razdejanje bilo še hujše.

Pogled na posejana polja vasi Predgrada, Jelenje vasi, Pake, Kovačeve vasi, Deskove vasi, Močil, Starega trga, Sodevc, Kota, Prelesja, Hrelina in Laz je bil po toči žalosten, ker toča ni uničila le vseh poljskih pridelkov, marveč je močan naliv odnesel s polja in vinogradov tudi velike množine plodne zemlje, ki je na tem kamenitem svetu naravnost nenadomestljiva. Vinski pridelek ni uničen le za letošnje leto, temveč so vinogradi upostošeni še za najmanj dve prihodnji leti.

Zavedajoč se svoje dolžnosti je predsednik občine Starega loga ob Kolpi g. Josip Šterk iz Predgrada sestavil naslednjega dne komisijo, ki so bili poleg njega v njej podpredsednik občine g. Miha Kobe, sodna cenilca g. Peter Majerle in g. Jurij Fugina in orožniški narednik g. Anton Moškon. Obhodili so vse upostošene kraje in ugotovili, da je uničila toča vsem posestnikom iz vasi Pake in onim iz Predgrada, ki imajo svoja polja v okolici Pake, dalje vsem posestnikom Deskove vasi in onim iz Kovače vasi in Predgrada, ki imajo svoja polja severno, vzhodno in južno od Kovače vasi, razen krompirja vse poljske pridelke, in sicer turščico, fižol, zelje, ajdo, proso, deteljo in vso hrano za svinje. Sadnega pridelka je uničenega nad 75 %, a vinskega 100 %. Posestnikom vasi Starega trga, Močil, Sodevc, Kota, Prelesja, Laz, Hrelina, Jelenje vasi in

onim iz Predgrada, ki imajo posestva severno od pašnika Lipja, je neurje uničilo 50 % sadnega pridelka, 90 % poljskih pridelkov in 75 % grozdja. Vinogradnikom vasi Prelesja, Sodevc, Kota, Starega trga in Laz so vinogradi sploh popolnoma uničeni, a poleg tega je vihar podrl in polomil mnogo sadnega drevja tudi gospodarju Ivanu Šterku iz Pake. Iz vinogradov je neurje odneslo v Kolpo mnogo plodne zemlje vinogradnikom Deskove vasi, Kovače vasi, Starega trga, Prelesja in Laz. Močno pa so trpela tudi občinska pota in cesta Stari trg—Kot, s katerih je naliv odplaval ves gramoz.

Komisija je po podrobnem pregledu vseh prizadetih občin ugotovila, da znaša škoda 2 milijona dinarjev. V resnici pa je še mnogo večja, ker se bodo posledice, posebno v vinogradih in na sadnem drevju, čutile še več let.

Prebivalstvo omenjenih vasi je po večini siromašno in mora zaradi slabih letin že nekaj let skoro vso hrano in druge potrebščine za družino kupovati in se zadolževati. Hudo prizadeti Belokrajinci se obračajo na oblastva s prošnjo, da jim priskočijo na pomoč, ki je nujna.

PREKMURSKI GLASNIK

Nova organizacija Jugoslovenske nacionalne stranke. V nedeljo je bila ustanovljena občinska organizacija JNS za občino Hotino. Na zboru je podal obširno poročilo sreski tajnik g. Horvat. Poslanec g. Hajdinjak se zbora ni mogel udeležiti, ker ga je hujša bolezen priklenila na posteljo. Za predsednika občinske organizacije je bil izvoljen g. Ivan Tompa iz Velike Polane.

Seja sreskega cestnega odbora v Lendavi bo 30. t. m. Na njej se bo razpravljalo o stanju cest v srezu in o javnih delih na cestah.

Premiranje živine Selekcijskega društva v Črensovcih se je vršilo v četrtek 16. t. m. Na okrašen prostor na živinskem trgu so prignali živinorejci 98 krav, bikov in telet. Ocenjevali sta dve komisiji strokovnjakov, v kateri so bili med drugimi inž. Wenko od banske uprave, inž. Mikuž, predsednik Zveze selekcijskih društev v Beltincih, veterinar Sok iz Lendave in kmetijska referenta iz Sobote in Lendave Eiselt in Lipovec. Člani društva so prignali prav lepo živino, kar je uspeh že nekajletnega delovanja društva. Razstava je pokazala, da se da živina z umno rejo in skrbjo izboljšati, kar je prva naloga selekcijskih društev v naših živinorejskih krajih. Za nagrade najboljšim živinorejcem je imela komisija na razpolago 5200 Din, kar so prispevali banska uprava, sreski kmetijski odbor in občina. Prvo premijo v znesku 250 Din je dobil bik originalce priznanega gospodarja g. Škoberneta iz Črensovc. Izmed krav je dobila največjo premijo krava cestnega nadzornika Cigana v Črensovcih v znesku 200 Din. Nagrajenih je bilo okrog 60 glav z večjimi in manjšimi zneski.

NAŠI NA TUJEM

SMRTNA KOSA V TUJINI.

La Machine (Francija), avgusta.

Pred kratkim nas je za zmerom zapustil tovariš Jernej Kapelar z Zidanega mosta. Štel je šele 36 let. Šel se je zdraviti v bolnišnico, čez pet dni pa je že prišla vest, da je kmalu po operaciji umrl. Bolehal je že eno leto, to je od časa, ko ga je udarilo v rovu na levo stran blizu sra.

Zapustil je ženo in tri nepreskrbljene otroke. Očetova smrt je še toliko večji udarec za družino, ker je ena hčerka popolnoma slepa. Pokojnik je bil dober oče in je lepo skrbel za družino.

Bil je zaveden Jugosloven in delaven član Podpornega društva jugoslovenskih delavcev. Zelo rad je čital «Domovino». Bodi mu lahka tuja zemlja, žalujemo pa naše sožalje!

Te dni pa je smrt zahtevala za žrtev še mla- do mamico Milko Marcelovo, staro 21 let. Po- ročena je bila šele poldrugeto leto. Zapušča možu eno hčerko. Umrta je po komaj nekajdnevni bo- lezni. Bila je dobra gospodinja in skrbna mamica. Na mrtvaškem odru je imela noč in dan dosti ob- skovalcev, ki so ji prinašali cvetlice, tako da je bila vsa obsuta z cvetjem in vencji. Tudi Podpor- no društvo jugoslovenskih delavcev (II. skupina) ji je poklonilo venec v zadnji spomin. Mnogo pre- zgotdaj preminili pokojnici bodi lahka tuja zem- lja, njenim svojcem naše sožalje!

Vesti iz Zedinjenih držav. V Clevelandu so umrli: Frančiška Jevnikarjeva, rojena Kermav- nerjeva, doma iz Vnanjih goric, stara 70 let. Rud- olf Skuli, star 30 let, doma iz Hrastja pri Gro- supljem, odkoder je prišel v Ameriko kot 14letni deček. Marija Sajovčeva, rojena Koprivčeva, stara 56 let, doma iz Ločice na Štajerskem. Franc Am- brožič, star 56 let, doma iz Jurjevca pri Ribnici. Ignacij Knaflič, star 55 let, doma iz Cernika pri St. Rupertu, odkoder je prišel v Ameriko pred 63 leti. — V Pittsburgu je umrla Leopoldina Bergantova, stara 55 let. — V Ellyju je nenadno umrl Franc Podjed, po domače Šlosarjev, doma iz Dvorij na Gorenjskem. — V istem kraju je umrl Janez Puželj, doma iz Sodražice. Pri delu se je naenkrat zgrudil in izdihnil. Najbrž ga je pobrala solnčarica. Zapušča ženo in šest otrok. — Sin znanega ameriškega Slovenca Janez Turk iz West Allisa je nedavno znova dobil častno na- grado za svojo glasbeno nadarjenost in določen je bil, da odpotuje s skupino godbenikov iz Mil- waukeea v godbi ameriške legije na turnejo po Evropi. Godba šteje nad 600 mladih godbenikov in je odnesla že trikrat prvenstvo med ameri- škimi godbami. Nastopila bo v Švici, Franciji, Angliji, Nemčiji, Italiji in morda tudi v Jugos- laviji. Turk je edini Slovenec v nji. Izbrani so bili samo odlikovani prvaki v posameznih in- strumentih. — Gregor Mamek je postal žrtev po- žara v svoji popravilnici v Chicagu. Ogenj je nastal zvečer in Mamek, ki je stanoval za pro- dajalno, je planil v njo, da bi rešil vsaj nekaj svojega premoženja. Dobil je pa tako huđe ope- klino, da so ga prinesli iz hiše že onesveščene- ga in je drugi dan v bolnišnici umrl. — V jezeru Michiganu je utonil 19letni Slovenec Albert Valte. — V Forest Cityju se je smrtno ponesrečil Josip Cerovšek, star 53 let. Zapušča ženo, sina, mater, brate in sestre. V istem kraju je v rudniku elek- trični tok ubil Franca Tomažina, ki zapušča ženo in pet otrok.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršiti vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Hol- landiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dinst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne na- kaznice.

pomaži s kremo. Tako ponavljaj, da vse porabiš. Na vrhu pomaži s kremo, potresi mandeljne in pokapaj z raztopljenim sirovim maslom, nato pa speci. Pečene palačinke zvrni na topel krožnik, razreži kot torto in daj kot močnato jed na mizo.

Mladi golobčki v pikantni omaki. Očiščene go- lobčke duši na masti s čebulo in vso zelenjavo, prideni tudi nekoliko zrn brinja. Duši vse do mehkega in toliko časa, da se golobčki lepo za- pečejo. Ko so pečeni, jih zalij s četrt litra kisle smetane in jih pokrite pusti na kraju pečice. Med- tem ko se golobčki pečejo in dušijo, pa pripravi tole: jetra in želodčke golobov in pet dek kuhane gnjati zmelj na strožku, prepraži na masti z nekoliko peteršilja, popra, dveh sardel in žlico kaper, primešaj še žlico smetane in namaži, ko je gotovo, na tanke rezine žemelj, ki si jih že prej v pečici opekla. Nato golobčke razreži, zloži v skledo, polij s sokom, okoli pa obloži z namaza- nimi kruhki. Zraven daš še salato.

Jabolčna žolca s smetano. Olupi in zreži eno in pol kile jabolka ter jih skuhaj v prav malo vode, da dobiš zelo gosto čežano. Zavri v pol litra vode 30 dek sladkorja, naribano lepino in sok ene limone. Ko je sladkor kuhan, primešaj kuhano jabolčno čežano. V malo vode pa raztopi 16 listov želatine in jo primešaj čežani. Vse skupaj še do- bro zmešaj, nato pa zlij v skledo, ki si jo z mrzlo vodo oplahnila, ter postavi skledo na hladno, da se jed strdi. Preden daš na mizo, stolci sladko smetano, jo osladi z vanilijevim sladkorjem in nadevaj na strjeno čežano.

Ocvrte telečje noge. (Ko kupiš pri mesarju tele- čje noge, ga prosí, da jih po dolžini preseka.) Telečje noge dobro operi in jih skuhaj z vso zel- enjavo. Ko so kuhane, jih dobro ocedi, zloži teko, da so ploščate, ter jih z drugo desko malo obteži, da ostanejo ploščate. Potem jih povaljaj v moki, raztepenem jajcu in drobtinah, nato pa jih na masti ocvri. Zraven lahko daš poljubno omako in še solato, če hočeš.

Sadna pogača. Vmesi v testo 28 dek moke, osminko kile sirovega masla, dve žlici kisle sme- tane in dve deki v malo mleka vzhajane- ga kvasca (namestu kvasca vzameš lahko pecilni prašek). Vmeseno testo razdeli na dva dela in naj po- krito počiva pol ure, nato testo tanko razvaljaj, ga položi na pomazano pekačo, ga nadevaj s pol- ljubnim sadjem, ki si ga pa prej dobro posula s sladkorjem. Zdaj razvaljaj še drugo polovico te- sta, ga položi po sadju, pomaži z raztepenim jaj- cem in speci. Pečeno in hladno razreži na poljub- ne kose in posuj z vanilijevim sladkorjem.

Zdrobova pogača. Zmešaj v loncu pet rume- njakov, 12 dek sladkorja, sok in lupinico pol li- mone, osminko litra kisle smetane, trd sneg petih beljakov, 10 dek zdroba in pet dek zmletih (olup- ljenih) mandeljnov ali orehov. Kozo ali tortni model dobro namaži in zlij testo noter, na testo pa naloži poljubno sadje, ki se bo samo pogrez- nilo v testo. Zatem peci tri četrt ure v zmerno topli pečici (sadje zreži na drobne kosce in ga vsaj pol ure pred uporabo dobro posuj s slad- korjem). Daš toplo ali hladno na mizo.

Zrezki iz telečje glave. Skuhaj telečjo glavo z vso zelenjavo, kuhano meso previdno odloči od kosti in ga povaljaj v moki, raztepenem jajcu in drobtinah. Nato pa zrezke na masti ocvri. Vodo, v kateri si kuhala glavo, porabi za juho. Zakuhaj v to juho malo riža, ki si ga pa prej prepražila na malo sirovega masla. Začini juho še z juha- nom. Lahko pa v juho zakuhaš cmočke, livance in drugo.

Zeljnatí kipnik. Tri četrti kile presnega zelja zreži na tanke rezance, ga posoli, poškropi s ki- som in naj pokrit stoji eno uro. Sedem dek sla- nine zreži na drobne kocke in prepraži, da za- rumeni, nato zelje dobro otisni in ga deni na sla- nino dušit. Duši ga do mehkega. Skuhaj pol kile krompirja. Kuhane olupi in zreži na tanke plo- šče. Zreži še četrt kile kuhane svinjske gnjati. Zdaj namaži primerno kozo, naloži na dno malo zelja, potem gnjat, krompir, pač menjaje se, a na vrhu naj bo krompir. Po vrhu poškropi z mastjo in kisló smetano, nato pa speci. Daš kot samostojno jed na mizo.

Praktični nasveti

Oljnate steklenice in sploh umazana stekle- nina se da najbolje pomiti s prstjo ne s peskom. Nasuj v steklenico do polovice prsti, nalij vode, potem pa dobro stresaj. Ponovi to večkrat, dokler ni steklenica popolnoma čista. Če je olje močno prisušeno, pusti steklenico, napolnjeno s prstjo in vodo, prej nekaj časa stati.

Svilene obleke bodo mnogo trpežnejše, če jih ne pereš z milom, ampak samo v vodi, v ka- teri si raztopila malo mila. Svileno blago smeš izpirati samo v mlačni vodi, in sicer tako dolgo, da izgine iz njega vsaka sled mila. Ko je oprano, ga tudi nikar ne izžemaj, ampak pusti, da se samo posuši. Najbolje je, da obleko obesiš na vrvi, da se voda izcedi, in potem zaviješ v krpe ter še vlažno zlikaš.

Kako odstraniš s perila ali obleke madeže od potu. Najboljši je za to salmijakov cvet, ki ga dobiš v vsaki drogeriji in tudi po trgovinah z mešaním blagom. Eno žlico salmijaka deni na štiri žlice vode in s to tekočino madeže večkrat zmoči. Potem pusti, da se posuši, nato pa obleko ali perilo lahko še opereš.

Proti kolcanju pomaga, če vzameš nekaj kap- ljic glicerina v kozarcu vode, ki jo pa moraš hitro izpiti.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 26. avgusta do 2. septembra.

Nedelja, 26. avgusta: 8.15: poročila; 8.30: gim- nastika (Pustišek Ivko); 9.00: reproducirane or- gelske skladbe; 9.30: versko predavanje (doktor Gvidon Rant); 10.00: prenos iz stolnice; 11.00: radijski orkester; 12.00: čas, plošče; 16.00: obi- ranje in spravljanje sadja (Humek Martin); 16.30: žramelkvartet Starič, vmes plošče (vokalne); 20.00: pevski oktet «Danica» z Viča; 20.45: radijs- ki orkester; 22.00: čas, poročila, valčkova ura (plošče).

Ponedeljek, 27. avgusta: 12.15: plošče; 12.45: poročila; 13.00: čas, plošče; 19.00: iz ruske knji- ževnosti: Taras Ševčenko ob 120letnici (dr. Pre- obraženski); 19.30: zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna); 20.00: delavska godba «Zarja»; 21.00: radijski orkester: slovenske narodne; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

Torek, 28. avgusta: 12.15: plošče; 12.45: po- ročila; 13.00: čas, plošče; 19.00: otroški kotiček (Mirko Kunčič); 19.30: poročila o knjigi Josepha Märza «Die Adriafrage» (Ciril Kočever); 20.00: radijski orkester: klasična glasba; 21.00: Tijardo- vičeva «Mala Floramy» na ploščah; 22.10: čas, poročila; 22.30: angleške plošče.

Sreda, 29. avgusta: 12.15: plošče; 12.45: po- ročila; 13.00: čas, plošče; 19.00: O verstvih (Fran Terseglav); 19.30: literarna ura (profesor France Vodnik); 20.00: vokalni koncert Julija Betetta s spremljevanjem radijskega orkestra; 21.00: Slo- venski vokalni kvintet; 22.00: čas, poročila, lahka glasba.

Četrtek, 30. avgusta: 12.15: plošče; 12.45: po- ročila; 13.00: čas, plošče; 19.00: plošče po željah; 19.30: Salzburške slavnostne igre (Ciril Debevč); 20.00: prenos iz Salzburga: simfonični koncert, dirigent Toscanini; 22.00 čas, poročila, prenos z vrta Uniona.

Petek, 31. avgusta: 12.15: plošče; 12.45: po- ročila; 13.00: čas, plošče; 19.00 plošče; 19.30: Sli- ke iz narave (Joža Herfort); 20.00: plošče; 20.15: prenos iz Zagreba; 21.45: čas, poročila; 22.00: radijski orkester.

Sobota, 1. septembra: 10.00: otvoritev vele- sejemске jesenske razstave; 10.20: radijski or- kester (prenos z velesajma); 10.40: vojaška godba (prenos z velesajma); 12.00: plošče; 12.45: po- ročila; 13.00: čas, plošče; 17.30: specialni koncert; 18.30: plošče; 19.00 primorska ura (Venturini); 19.30: zunanji politični pregled (dr. Jug); 20.00: radijski orkester; 21.00: prenos z velesajma; 22.00: čas, poročila, plošče.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Palačinke z mlečno kremo. Pripravi mlečno kremo: četrt litra mleka, tri rumenjake, dve žlici vanilijevega sladkorja in pol žlice moke žvrkljaj v loncu in kuhaj, da se zgosti, a zavreti ne sme. Ko je krema gosta, jo postavi na hladno in jo še večkrat žvrkljaj. Medtem pa speci deset navadnih palačink. Kozo v velikosti palačink dobro namaži, položi vanjo eno palačinko, jo potresi s seseklja- nimi orehi ali mandeljni in rozinami ter pomaži z nekaj žlicami kreme, nato položi drugo pala- činko, jo spet potresi z mandeljni in rozinami ter

ZANIMIVOSTI

Brat in sestra sta se našla po dolgih letih

Mnogo prahu je dvignila med gospožo madžarske prestolnice zgodba lepe plesalke Laure Bokodyjeve. Zgodba se je pričela pred dobrimi desetimi leti. Laura je bila hči premožnih staršev. Že v zgodnji mladosti se je navduševala za plesno umetnost in hotela ji je posvetiti vse svoje življenje. Toda starši so smatrali ime Bokody za preveč ugledno, da bi ga mogla nositi poklicna plesalka. Tako je naletela hči na nepremagljiv odpor svojih staršev. Ker jo je pa plesna umetnost tako mikala, da se ji ni mogla odreči, je kratkoma pobegnila od doma. S seboj je vzela samo dragocen rodbinski okrask. V pismu se je poslovila od domačih in jim sporočila, da je njeno hrepenenje po plesni umetnosti močnejše od odpora neizprosni staršev.

Več let niso domači vedeli, kaj je z njo. Zaman so jo iskali, zaman jo je brat pozival, naj se vrne, ko je zbolela mati, kmalu zanjo pa še oče. Laura ni na noben poziv odgovorila. Mater in očeta je hčerina odločitev tako potrla, da sta kmalu umrla. Vse premoženje je podedoval sin. Pa tudi z njim se je usoda čudno igrala. Robert Bokody je z nesrečnimi spekulacijami zapravil vse, kar so mu bili zapustili starši. Prebijal se je skozi življenje, kakor je vedel in znal. Naposled ga je zanesla usoda na demantna polja Južne Afrike, kjer se je pa njegov položaj obrnil na bolje. V Pretoriji je bil zaposlen kot delavec v demantnih rudnikih in kmalu je prihranil toliko denarja, da si je kupil v Natalu hotel. V njem si je uredil tudi igralnico in v tej igralnici se je spet prekrizala življenjska pot brata in sestre, ki sta se bila ločila v Budimpešti.

V igralnico je prišel nekega dne Portugalec, da bi poizkusil srečo. Ni imel sicer denarja, pač pa je ponujal dragocen okrask. Svetovali so mu, naj se obrne na lastnika hotela. Tako je tudi storil in ko je odprl pred njim škatlo, je Robert Bokody ostrmel. Zagledal je namreč okrask svoje rodbine, ki ga je bila vzela s seboj njegova sestra Laura, ko je pobegnila od doma. Robert je vprašal Portugaleca, odkod ima to dragocenost. Bil je tako razburjen, da se je komaj premagoval. Portugalec mu je zatrjeval, da je prišel do okrasa na pošten način. Začel mu je praviti, kakšno pustolovščino je doživel v Abesiniji. Tam mu je baje neki zamorski deček v šotoru podtaknil listek papirja; na njem je bila napisana obupna prošnja za pomoč. Deček ga je odvedel po ovinkih v harem, kjer so s silo držali belo dekle. Ubogo dekle ga je milo prosilo, naj ji pomaga iz harema, iz tega pekla abesinskega rodbinskega življenja.

Portugalec se je več tednov skrbno pripravil za pomoč. Če bi se mu ugrabljenje ne bilo posrečilo, bi bila drzen poizkus oba pošteno plačala v deželi, kjer je bila predaleč pomoč in preblizu kruta pravica poldivjega ljudstva. Toda ugrabljenje se je posrečilo. S tem pa zadeva še ni bila urejena. Skozi pragozdove in pustinje sta bežala Portugalec in Laura Bokodyjeva pred osvetlo razjarjenega lastnika harema. Po dolgi, nevarni in naporni poti sta prispela naposled v Johannesburg, kjer je Laura dala rodbinski okrask Portugalcu v znak hvaležnosti, da jo je rešil. Naposled je Portugalec Robertu povedal, da živi njegova sestra v Johannesburgu, kjer ima bar.

Robert se je takoj odpeljal v Johannesburg in izkazalo se je, da je govoril Portugalec resnico. Brat in sestra sta se po dolgih letih burnega življenja spet srečno našla. Mnogo sveta sta prepotovala oba in marsikaj sta doživela. Laura pa ni vedela, da so jo staršini brat klical domov. Nobeno pismo je ni doseglo. Zdaj je morda burna

pot njunega življenja končana. Oba sta premožna in vrtni se nameravata v Budimpešto.

× **Ogromne dediščine ne morejo najti.** Iz Seattlea pri New Yorku poročajo o čudnem primeru ogromne dediščine. Nedavno je umrla tam Sara Smith-Collardova, ki je zapustila 15.000.000 dolarjev svojim nečakom s pogojem, da plačajo en dolar možu, ki je bila od njega ločena. Toda to ne bo tako lahko, kakor se vidi na prvi pogled. Milijoni so sicer vabljeni in dediči bogate tete bi jih z največjim veseljem spravili, če bi to šlo tako lahko. Izvršitev oporoke je bila poverjena odvetniku Tuckerju, ki pa ne more najti dediščine. Smith-Collardova je bila nedvomno bogata, pa tudi zelo čudaška. Nekoč je spravila v star lonec za dohrib 30.000.000 bankovcev, v ročni torbici je nosila za več milijonov dolarjev dragocenosti, po hotelih je kradla milo in ga zavijala v 500dolarske bankovce. Višek je pa dosegla s svojim čudaštvom po smrti. Svoje premoženje je namreč naložila tako dobro, da ga nihče ne more najti. Njeni nečaki so kar zeleni od jeze. Nekdo se pa vendarle smeje, namreč bivši mož bogate starke, ki pravi, da lahko do smrti čaka na svojo dediščino, saj znaša samo en dolar in bi mu z njo itak ne bilo nič pomagano.

× **Rečni roparji so napadli parnik.** V potnike preoblečeni morskimi roparji so napadli na reki Sungari mandžurski parnik «Jinkau» in premagali po srditem boju njegovo posadko. To je nov napad kitajskih rečnih roparjev, ki postajajo vedno predrznejši. Parnik je bil na poti iz Kirina v Sansin, plul je po reki Sungari, kjer je le malo čolnov. Oddaljen je bil samo nekaj kilometrov od Harbina, ko so ga napadli roparji. Mornarji so se jim odločno uprli. Če bi ne bilo roparjem prihitele na pomoč še 60 članov tolpe, bi bili kmalu premagani. V odločilnem trenutku je pa planilo na krov še 60 tolovačev in to je odločilo bitko. Posadka se je morala vdati. Roparji so pobrali, kar je bilo na parniku kaj vrednega, in pobegnili. 30 članov posadke so odvlekli s seboj za talce za pogajanja o odkupnini. Z ostanki posadke je parnik priplul v Harbin, kjer je kapitan obvestil oblastva o napadu. Oblastva so takoj poslala za roparji s topovi oborožen motorni čoln.

× **Največji borzni spekulant v Zedinjenih državah.** V Zedinjenih državah živi mož, ki je na videz skromen. Vsakdo bi dejal, da je kak skromen uradnik. Nima niti stalnega stanovanja, marveč živi v preprosti hotelski sobi. Zaman bi pri njem povpraševali po služabništvu in tajnikih ali tajnicah, in vendar je to mož, ki ima največji vpliv na gospodarsko življenje Zedinjenih držav. Pred njim se tresejo vsi, ki imajo kaj izgubiti. Z borzami se igra ko mačka z miško in ameriška vlada ve, da ima v njem najnevarnejšega nasprotnika svojih gospodarskih načrtov. Ta mož je Arthur Cutten, ki ima ogromne množine delnic vseh mogočih podjetij. Mož je borzni spekulant in noče biti prav nič drugega nego borzni spekulant. Nikoli ni hotel izvajati nobenega vpliva na podjetja, ki jih je imel v rokah, in nikoli ni hotel biti ne industrjec in ne trgovec, samo igralec na borzi, ampak silno spreten igralec. Ma milijarde premoženja ima v delnicah, pa ga upravlja vsega brez knjigovodstva. Cutten spekulira od svoje najranejše mladosti. Začel je svojo pot pred približno 40 leti kot skromen uslužbenec s štirimi dolarji na teden. Začel je štediti in čez nekaj let z neznatnim kapitalom spekulirati. Ko je štel 26 let, je zbral že lepo premoženje, s 40 leti, tik pred svetovno vojno, pa je bil že milijonar. Tedaj so se začeli njegovi največji uspehi. Od leta 1920. dalje se peča Cutten, ki je bil pa medtem doživel tudi velike izgube, samo z milijonskimi kupčijami. Leta 1924. je pri eni sami borzni kupčiji spravil poldrug milijon dolarjev čistega dobička. Naslednje leto so bile njegove spekulacije tako obsežne, da so znašali dobički v posameznih kupčijah 10 do 15 milijonov. Meseca decembra je sklenil kupčije za 20 milijonov mernikov žita. Tako orjaških

kupčij dotlej ni poznala še nobena borza na svetu. Toda prihodnjega aprila so začeli tečajni padati in Cutten je izgubljal in izgubljal. Pa mož je obdržal krepke živce in celo sklenil kupčije še za nadaljnjih šest milijonov mernikov. Jeseni je ne le poravnal vse izgube, marveč je spravil v žep še znaten dobiček. Zdaj je postal strah Chicaga. Kadarkoli se prikaže na borzi, se začnejo tečajni majati v osnovah. Če Cutten kupuje, se dvigajo tečajni kakor na nevidno povelje. Če prodaja padajo. Umevno je, da ga vlada spričo tega motenja kliče večkrat na odgovor in zmernost, a Cutten se za to ne zmeni. Davno že ne kupčuje več samo z žitom in turščico, marveč spet z delnicami raznih podjetij, katerih tečaje požene od 80 na 570 in od 100 na 625 dolarjev. Ko jih nato proda, znaša njegov dobiček samo v New Yorku 150 milijonov zlatih dolarjev. Toda spet se je sreča obrnila in meseca oktobra leta 1929. je doživel ogromne izgube. Pa se ni dal zbegati. Omejil se je na spekulacijo z žitom, v kateri je najbolj domač, in se preselil iz New Yorka v Chicago. Kljub vladnim protinaporom je Cutten spet zmagal in v enem samem letu zaslužil 100 milijonov dolarjev. Rooseveltova vlada je poklicala Cuttena pred preiskovalno komisijo senata, državni tajnik za kmetijsvo Hugh Wallace pa mu je prepovedal dostop do vseh žitnih borz, vendar je malo verjetno, da bi se dal ta spekulant ugnati.

× **Smrtne obsodbe v Avstriji.** Pred dunajskim vojaškim sodiščem se neprestano vrše obravnave zdaj zaradi te, zdaj zaradi druge reči. Nedavno je bila zaključena razprava proti devetimi policijskim uslužbencem, ki so bili obtoženi udeležbe pri napadu na kancelarjevo palačo. Štirje policijski uradniki Hohlrab, Hackel, Leeb in Maitzen, so bili obsojeni na smrt. Dalje so bili obsojeni na težko ječo: Dobeck in Schrott na do smrtno, Pangerl na 25letno in Fröhlich in Steiner na 20letno. Dne 18. t. m. pa se je po tridnevem trajanju pred vojaškim sodiščem na Dunaju končala razprava proti 13 obtožencem, ki so bili obtoženi napada na dunajsko radijsko postajo. Vsi obtoženci so bili proglašeni za krive zločina veleizdaje, ki so jo zagrešili, ker so v zvezi z napadom na palačo kancelarja zasedli poslopje radijske postaje, se uprli z orožjem ter hoteli izzvati državljansko vojno. Vodja upora Domes je bil obsojen na smrt na vešalih, ostalih 12 obtožencev pa na do smrtno ječo. Ob istem času je zasedal tudi preki sod v Innsbrucku, ki je obsodil obtoženca Abergerja in Hagena na smrt na vešalih. Obtoženca sta prevzela razstrelivne snovi, ki so prispale iz Münchna, ter jih razdelila. Aberger je izpovedal razburljiva odkritja o povelju za prevrat, ki ga je izdala münchenska legija za dan 25. julija. Oba obsojenca sta bila pomiloščena, in sicer Aberger na do smrtno ječo, Hagen pa na 20 let ječe. Domes na Dunaju pa je bil obešen.

× **400letnica odkritja Kanade.** V Montrealu bodo slovesno proslavili 400letnico, odkar je Francez Jacques Cartier odkril Kanado. Pri tej priliki bodo razpravljali o francoskem jeziku, kulturi in književnosti v Severni Ameriki. Na kongresu bodo mnoge ugledne francoske osebnosti iz Kanade govorile o duhovnem vplivu Francije v Severni Ameriki in obratno o severno-ameriškem vplivu na duhovno in književno življenje Francije.

× **Razbojniki so izropali cerkev.** Dne 12. t. m. po prvi maši so zakrinkani roparji napadli župnišče neke cerkve blizu Budimpešte in zahtevali od župnika, naj jim izroči vse cerkveno premoženje in ves denar cerkvene občine, ki je bil pripravljen za popravilo cerkve in župnišča. Vsega je bilo okrog 100.000 pengov. Župnik se je branil in klical na pomoč. Posrečilo se mu je sklicati vaščane še prej, preden so ga razbojniki ustrelili. Med razbojniki, ki so se zabarikadirali v župnišču, in vaščani se je razvila nato pravcata bitka, ki je trajala več ur. Razbojniki, ki jih je bilo okrog 10, so v salvah streljali na vaščane in so tri ubili, 12 pa ranili. Naposled so se razbojniki z obilnim plenom umaknili in pobegnili na konjih.

× **Kako se branimo vročine.** Motnje prebave, slab tek, glavobol in podobne reči so prav pogosta posledica poletne vročine. Krivi smo navadno sami, ker se ne znamo ali nočemo izogniti vročim žarkom. Poleti ni dobro ležati in sedeti po dolge ure brez gibanja po solncu. Tam ni samo nezdravo, temveč tudi skrajno nevarno. Če se že hočemo solnčiti (kar je v pravi meri zdravo), potem moramo storiti to tako, da ležemo le za kratek čas na sonce, potem pa spet hodimo, pri čemer moramo obiskati tudi senco. O obleki in obuvalu ve menda že vsakdo, kakšna mora biti poleti. Pač pa jih ni mnogo, ki bi vedeli, da so lasje naravna zaščita glave in da je zato pogrešno, izbriti jih do konca in stopati potem gologlav po solncu. To ima za posledico lahko trajne kvare. Lahko, luknjičavo pokrivalo je prijetno tudi v največji vročini, če že nimaš las — seveda pa spadajo težki klobuki za ta čas v omaro. Kar se tiče hrane, bi moral pač vsakdo vedeti, da je zelenjava poleti najprimernejša, ker ti pomaga prenašati vročino. Nezmerne pitje kakršnihkoli pijač, tudi vode, pa je škodljivo. Potiš se potem neprestano in si še bolj žejen. Najnaravnejša in najboljša «pijača» je v vročih dneh sveže sadje, vroč (ne hladen čaj) po žličkah je tudi izvrsten za žejo. Če hočeš imeti hlad v stanovanju, zatemni prostore, ko si jih dobro prezračil, preden posije močno sonce vanje. Vmesna vrata pa pusti odprta, da ne postane zrak dušljiv.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Zobje.

Mihec: «Moj oče je bil pri zdravniku in je dobil nove zobe.»

Tonček: «Kaj bo pa s starimi?»

Mihec: «Najbrž jih bo predelal, da jih bom potem moral nositi jaz, kakor nosim hlače in druge reči po očetu.»

Pri izpitu.

Profesor: «Kaj veste o privlačnosti zemlje, gospod kandidat?»

Kandidat: «Vem samo to, gospod profesor, da je okrog dveh ponoči najhujša.»

V šoli.

Učitelj: «Včeraj te ni bilo, Gašperček. Zakaj mi danes nisi prinesel opravičila?»

Gašperček: «Mamica je danes odpotovala. Ali sme napisati opravičilo očka?»

Zvit migljaj.

Mihec: «Očka, če bi bil jaz tvoj očka, bi ti takoj kupil tistole kolo...»

Pogojen podli brezvestnež.

Dramska predstava je minila in prijatelj je glavnemu igralcu čestital: «Še nikdar nisem videl, da bi kdo tako odlično pogodil podlega brezvestneža. Le kako si mogel pogoditi tak tip?»

Igralec: «Tega nisem iznašel jaz, pač pa sem napravil mešanico vsega tega, kar mi moja žena pravi, kadar je jezna.»

Izpred sodišča.

Sodnik: «Ne morem vam priznati olajševalnih okoliščin, ker niste prvič pred sodiščem.»

Obtoženec: «Vem, gospod predsednik, toda izvolite se ozirati na mojega zagovornika; to je njegov prvi zagovor.»

Ribam vode.

Gospa: «Neža, ali ste že dali danes zlatim ribicam vode?»

Služkinja: «Saj še včerajšnje niso popile!»

Pri izkušnji.

Režiser: «Ta krik mora biti močan, izražati mora čim večji strah. Mislite si, gospodična, da ste izgubili svoj krstni list, a vaša najboljša prijateljica ga je našla, pa boste lahko močno kriknili...»

Dober detektiv.

Gospa: «Ali ste vi detektiv?»

Gospod: «Gotovo.»

Gospa: «Potem ste tudi dober poznavalec ljudi.»

Gospod: «Naravno. Poglejte na primer tistega gospoda, ki prihaja k nama. Jaz ga ne poznam. Toda vem z vso gotovostjo, da je še samec.»

Gospa: «Vi mislite, da se ne motite?»

Gospod: «Ne motim se. Poglejte, kako umazan ovratnik ima. Na njegovem jopiču manjkata dva gumba, tretji bo kmalu odletel. Če bi bil ta človek poročen, bi ga njegova žena gotovo ne pustila, da hodi takšen okoli...»

Gospa: «Gospod, prepovedujem si takšno žaljenje. Ta gospod je moj mož...»

Upravičen strah.

Zenka: «Le pomisli, možiček, bila sem pri zdravniku, pregledal mi je jezik in mi predpisal krepilne kapljice.»

Možek: «Za božje ime, pa vendar ne za jezik?»

V trgovini na obroke.

Mlad trgovinski sotrudnik: «Kakšen krik je pa bil danes v trgovini?»

Prijatelj: «Prišel je gospod, ki je hotel neka kupiti in plačati v gotovini. Ni si dal dopovedati, da prodajamo na obroke, pa sem ga moral postaviti pod kap.»

Vabimo Vas!

LJUBLJANSKI VELESEJEM

od 1. do 10. septem. 1934.

Železniška izkaznica za 50% en popust na železnicah se dobi na vseh postajah po Din 5.—

40.000 m² — 15 razstav:

glasbena — umetniška — higijenska — izseljenska — ribarska — perutnine, koz, ovac, psov — arhitektonska — „Weekend“ — hranilniška — pohištvo — radio — živila.

Festival **SLOVANSKIH PLESOV.**

Tekmovanje harmonikarjev.

Velikomestno zabavišče.

Iščem lepe partije

jelovih in smrekovih desk in plank

I. do III. vrste, 4, 5 in 6 metrov dolžine. Pošlje naj se, ako je mogoče, seznam z označbo dolžine, širine in debelosti. Točne skrajne ponudbe za franko vagon Sušak z navedbo, kdaj je bilo blago žagano in koliko odstotkov je vmes smrekovine, na poste restante Rogaška Slatina. 196

MALI OGLASI

Oblačilno blago in razne ostanke

kupite najceneje v trgovinah Senčar — Mala Nedelja, Ljutomer in Štrigova. Nakup jajc, masla, suhih gob. 186

Dobra oblačila

Vam nudimo za majhen denar. A. PRESKER, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 14.

Prodajamo na obročno odplačila švedske posnemalnike za mleko in brzoparilnike za krmo.

Sprejememo potnike. «Tehna», Ljubljana, Mestni trg št. 25/L.

Pletilne stroje prodaja na obroke Tehna, Ljubljana, Mestni trg št. 25/L.

Prodaja vina in jabolčnika.

Sandor Miroslav v Malem vrhu, Globoko pri Brežicah, proda 80 hl prvovrstnega belega vina, ki ga je sam pridelal, in sicer ga odda vsako množino po dogovorjeni ceni, kakor tudi 10 hl dobrega jabolčnika. 199

Posestvo z gozdom

v izmeri kakih 10 oralov, oddaljeno 15 minut od železnice, in z nekaj inventarja prodam Lega ravna. Vzamem tudi knjižico Ljudske posojilnice v Celju za 10.000 Din. Josip Jurše, Dolga gora, Ponikva ob južni železnici. 198

Hiša s sadnim vrtom prodaja

Štajer, Vaše št. 16 pri Medvodah. Hiša ima vodovod in luč. 200

Kupim foto-aparat na zviti film

velikosti 3×4 do 6×9, z anastigmatom 1:2,9 do 1:4,5 in zaporom Compur. Anton Plohl, bolnišnica v Kovinu (Banat). 193

Ali se hočete REVMATIZMA, PROTINA iznebiti?

Natezanje in bodenje po udih in sklepih, zatečeni udje, sključenje rok in nog, natezanje, trganje in bodenje po raznih delih telesa, seveda tudi slabost oči so pogosto posledice revmatizma in protina, ki se morajo odstraniti, sicer bolečine še bolj napredujejo.

Nudim Vam zdravilno, sečno kislo raztvorjajoče, presnavljanje in izločevanje pospešujoče **domače pitno zdraviljenje**, ki se na umeten način popolnoma prirodno sestavlja iz blagodejnega zdravilnega vrelca, ki ga je dobrotljiva mati priroda poklonila bolnim ljudem.

Pišite mi takoj pa dobite od mojih po vseh deželah obstoječih skladišč popolnoma

brezplačno in poštnine prosto

poučno razpravo. Sami se boste nato prepričali o neškodljivosti tega sredstva in njegovem hitrem delovanju.

Poštna nabiralnica: Ernst Pasternack, Berlin S. O., Michaelkirchplatz 13. Abt. H. 285.

Dokazano je in potrjeno po naših zdravnikih in zdravstvenih zavodih, da

„**FITONIN**“ celi zanesljivo in naglo tudi najstarejše kronične rane.

Steklenica 20 Din v lekarnah. Po poštnem povzetju 2 steklenici 50 Din. Poučno knjižico št. 16 pošlje brezplačno «FITON», družba z o. z., Zagreb I-78.

(Reg. pod Sp. št. 1281 z dne 28. julija 1933.)